Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 250 (17373) | 1986 оной октябриин 30, четверг | Сэн 3 мун.

Арадай ажахын ажалшад! Продукциин эрхим шанарай түлөө, совет эд хэрэглэлэй нэрэ хүндын түлөө тэмсэгты! Техническэ талаараа гээгдэлдэ ороһон юумэ, голодоһо гаргалгүй найдамтайгаар зайсуулан сарагты!

[КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа].

ЭРШЭЕЭ АЛДАНАГҮЙ

Улаан-Үдын авиационно заводто Агуу Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөнэй эршэ үргэдэнэ. Үйлэдбэриин ветеранууд, дээдэ гарай мэргэжэлтэд түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

«Түсэбтэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй хубиин даабаринуудые — ноябриин 7 болотор» гэһэн уряа доро хүдэлжэ байһан хүнүүд олон. Жэлэйнгээ түсэб 20 гаран хүнүүд хоёр һараар урид дүүргэээ. Слесарь-хабсаргагша Ф. Т. Вислов, фрезеровщик Б. И. Михайлов, Сергей Бельшевэй хүтэлбэрилдэг 7 хүнһөө бүридэһэн комплексно бригада бүхыдөө иимэ үндэр дүн түйлаһан байна.

Бүри сентябрь һарада зэр зэмсэг түхеэрэлгын цехэй коллектив (начальнигынь Юрий Чебунин) жэлэйнгээ түсэб бэелүүлээ һэн. Бэлэдхэлэй-хэб даралгын цех (начальнигынь Ф. П. Трифонов) габшагайгаар, эршэтэйгээр ажаллана. Сентябрь һарада социалис мүрысөөнэй дүнгөөр түрүү һуурида гараһан, октябрь һарадашье урданайнгаа эршые алдаагүй коллективүүдые онсолон нэрлэмээр. Энэмнай хадаа индустриальна, мүн гэр байрануудай гадаа талын ажахые эрхилхэ цехүүдэй коллективүүд болоно. Гэр байрануудай гадаа талын ажахын цехэй коллектив (начальнигынь Г. А. Кандыба) посёлогые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө ехэ оролдолго гаргаа юм.

А. БЕЛОУСОВА,
«Полет» газетын редактор.

Манай газетын штатнабэшэ фотокорреспондент Н. Дригеновэй буулгаһан зураг дээрэ Ажалай Улаан Түгай орденто Шагдар Сыренович БАЙШНИКОВЫЕ харанат. Тэрэ залуу наһанһаа түрэл ажахыдаа—Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо механизатораар ажаллана.

ҺААЛИШАДАЙ ЗОРИЛГО

Үбэлэй һарануудта үнеэдэй һү шэмые эрид дээшэлүүлжэ, сагаан эдеэ элбэг ехээр үйлэдбэрилхээр район доторoо үүсхэл гаргаһан «Прибайкалец» колхозой Турунтаевай һаалиин фермын коллективэй уряае хүршэ ажахынуудайнь һаалишад һайшаан дэмжээ. Мүнөө Прибайкалиин районой ажахынуудай һаалишад болон операторнууд байгша оной октябрьһаа 1987 оной май һарын эсэслэтэр һү ехээр үйлэдбэрилхээр шэнэ уялгануудые абана.

Эдэ үдэрнүүдтэ районой колхоз, совхозуудай һаалиин фермэ, һүнэй комплекснуудта тэжээлэй цехүүд дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэжэ, үнеэдэй һү шэмэ хараа байса дээшэлжэ байнхай. Тиихэдэ һаалишад, операторнууд байгша онойнтоо арбан һарынгаа түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар түгэсхэжэ, Агуу Октябриин 69 жэлэй һайндэрые эрхим амжалтануудтай угтаха хүсэлэнтэй шармайн оролдоно.

Н. ДАМБАЕВ.

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ

Дээдэ шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргахын тула локомотив, вагонуудые запабарилгын дүримүүдые, техническэ эрхэ байдалыень сахиха, тусхай заабари болон стандартнуудые баримталха шухала. Продукциин шанарые хинан шалгалгада ниитын түлөөлэгшэд хабаадаха зэргэтэй. Эдэмнай хадаа шанарые хинан шалгаха талаар комиссинууд, өөһэдөө хинан шалгаха аргатай шанарай эрхимлэгшэд, мүн «Мастер — уран гартан» болоно.

Заводой 18 хүдэлмэришэндэ «Мастер — уран гартан» гэһэн, 93 хүдэлмэришэдтэ «Шанарай талаар эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэнүүд олгогдоо. 523 хүдэлмэришэндэ хинан шалгаха эрхэ өөһэдтэнь олгогдонхой. Жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг хүнүүд энэ ехэ найдабарида хүртэдэг юм. Жэшээлхэдэ, вагон хабсаралгын цехһээ М. Ф. Ветровэй бригадын 5 хүнэй 3-ниинь иимэ найдабарида хүртэнхэй. Вагонно-кузовной цехэй Н. И. Викторовэй бригадын 13 хүдэлмэришэдэй 6-ниинь шанарые өөһэдөө хинан шалгаха эрхэтэй. Эдэнэр гансал һайн шанартай продукци гаргана. Дизельнэ цехэй слесарь П. Е. Шарапов, токарь Г. А. Кобылкин гэгшэд голодоһогүйгөөр, һайнаар хүдэлдэгөөрөө шалгарна.

В. КАРНАУХОВА.

Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада байгша оной эхиндэ ажалай журам шангадхаха, хүдэлмэриин саг хэрэглэлгые һайжаруулха зорилготойгоор харалга-конкурс соносхогдоо һэн. Тус харалгада фабрикын цех, бригада бүхэнэй коллективүүд хабаадана. Дүримөөр хараалагдаһанай ёһоор харалга гурбан шатаар үнгэргэгдэнэ.

Мүнөө харалгын хоёрдохи шатын дүнгүүд согсологдожо, олондо мэдээжэ болгогдобо. Тиигэжэ цехүүдэй дундаһаа эсхэлгын, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг цехүүдэй коллективүүд эрхимлэжэ гараба. Эндэ ажалай журам хазагайруулха ушарнууд эрид үсөөрһэн байха юм. Мүн хүдэлмэриин сагые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ, продукци ехээр гаргадаг болоо. Шэрдэлгын цехэй Г. Д. Халзаруева, эсхэлгын цехэй Н. И. Будаева, нэхэлгын цехэй В. А. Шаманов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүд бригадануудай дундаһаа шалгараа. Эдэ коллективүүд үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, жэлэй түсэбые болзоһоонь урид дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Байгша оной түсэбтэ даабарине амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн фабрикада үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөндэ ороһон 54 хүдэлмэрилэгшэ мүнөө ерэхэ жэлэй тоосоогоор хүдэлжэ байна.

ҮҮСХЭЛШЭД ТОДОРНО

СССР-эй Профсоюзуудай XVIII съездые, комсомолой XX съездые угтуулан предприятида үнэтэ үүсхэлнүүд мүндэлнэ. Оёдолой цехэй Г. А. Абрамовагай хүтэлбэрилдэг бригада профсоюзуудай съездые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаха үүсхэл гаргаа. Тус бригадын гэшүүдэй гаргаһан үүсхэлые фабрикын 24 бригада, 540 хүдэлмэришэн дэмжэжэ, социалис мүрысөөндэ оролсоо. Тэдэнэр «СССР-эй Профсоюзуудай XVIII съездэ—габшагай ажал» гэһэн уряа доро мүрысэнэ.

Буряадай комсомолой шангай лауреат Р. Г. Вологдинагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада комсомолой XX съезд болотор түсэбһөө гадуур 5 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ үүсхэл гаргаба. Далита энэ үүсхэлые дэмжэһэн фабрикын олохон бригаданууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Д. АМОГОЛОНОВ.

Жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө тэмсэл—мүнөөдэрэй гол зорилго!

ҺАЙХАН ЗАНШАЛ

Ямаршье жэлдэ, зунай гү, али үбэлэйшье сагта, үбһэ тэжээлэй дутамаг байһан хүшэр бэрхэтэй үедэшье энэ фермынхид һү һааха, тэрэнние гүрэндэ тушааха талаар район соогоо мүрысөөнэй түрүү һуурие алдаа гэжэ байгаагүй юм.

Жэшээлхэдэ, мүнөө байгша оной үнгэрһэн арбан һарын дүнгөөр алтайнхид үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1876 килограмм һү һаагаад, районойнгоо бүхы 26 фермэнүүдэй дунда эрхимлэжэ ябана. Жэлэй гурбан кварталда 6008 гаран центнер һү абаха даабаритай аад, тэрэнээ 7226 центнертэ хүргөө.

— Коллективтэ ажалай эмхидхэл, гурим журамынь ямараар табигданхайб, тэндэ урагшаа һанаатай, үнэн зүрхэнһөө оролдодог, үндэр харюусалгаа ойлгодог хүнүүд хэр олон хүдэлнэб, тэрээнһээнь лэ үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд нилээд дулдыдадаг гэшэ. Энэ талаар манай Түбэй фермэдэ һайн һайхан эрмэлзэлээрээ, эрхим жэшээгээрээ нүхэдөө урагшань дахуулжа ябадаг, ёһотой зэмай залууршад анханһаа үсөөн бэшэ байһан юм. Тэрэ заншалынь мүнөөшье алдагдаагүй. Тиимэһээ коллективтэ шэнэ хүнүүдэй нэмэжэ ерээшье һаань, али нэгэ хубилалтын болоошье һаань, бүхы дээрээ фермэ өөрынгөө һайн нэрэ солые, түрүү зэргээ алданагүй ха юм,—гэжэ Алтайн совхозой директор Н. Д. Батомункуев хэлээ бэлэй.

Нэрээшье фермын үдэр бүриин ажалай, ажабайдалай амин шухала һудалай сохидолые барижа, эршэ хүсыень улам шангадхажа ябадаг ёһотойл түрүү хүнүүд эндэ биил даа.

Любовь Доржиевна Чагдуровае абаад үзэе. Районой бүхы һаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолһон бюллетень абажа хараа һаатнай, хэзээдэшье, ямаршье сагта тэрэнэй нэрэ обог түрүүшын лэ мүрнүүдтэ аржыса бэшэгдэнхэй байха. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2618 килограмм һү һаагаад, бэһал социалис мүрысөөнэй манлайда ябаһаар. Тэрэ арбаад жэлэй саана суута һаалишан ябаһан М. Р. Найданова эхынгээ хажууда хүдэлэлсэжэ, ажалайнь һайхан жэшээ, баян дүй дүршэлыень бэедээ, ухаан бодолдоо бүхөөр шэнгээжэ абанхай.

— Гансал өөрынгөө урдахи хара амиие хараад ябабал холо ошохогүйш. Олоной аша туһын түлөө оролдожо, ядаһан тулиһанда ходо туһалжа, хамтын хэрэгээр лэ сула һонирхожо ябахадаа, хүн урагшатай ажалладаг юм гэжэ эжымни заагша һэн. Бүхы коллективэйнгээ үндэр үрэ дүн түйлахынь тула нэн түрүүн өөрөөл үнэн зүрхэнһөө оролдожо, үдэр бүри эршэмтэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэй гэжэ түрүүнһээ ойлгожо абааб. Тиигэжэ анханһаа бэедээ шанга эрилтэ табижа хүдэлөөһаа, хэншье амжалта түйлахал даа. Би залуушуулда тиигэжэл хэлэгшэб. Энээниие ойлгоһон хүнүүд лэ һанаһандаа хүрэдэг,—гэжэ Любовь Доржиевна хөөрэнэ.

Хэдэн жэлэй саана Татьяна Дайндарова бэһал Намжит эжыгээ хажууда хүдэлжэ, һаалишанай мэргэжэлые шудалжа эхилһэн намтартай. Мүнөө тэрэ ажахы болон район соогоо түрүү һаалишадай нэгэн болонхой. Жэлэй үнгэрһэн юһэн һарада үнеэн бүриһөө 2299 килограмм һү һаагаад, район соогоо хоёрдохи гэхэ гү, али фермынтээ түрүү Л. Д. Чагдуроваһаал бага зэргэ гээгдээд ябана.

Дээрэ дурсагдаһан түрүүшүүлһээ гадна, эндэ олон жэлдэ хүдэлжэ байһан дүй дүршэл ехэтэй һаалишад М. Б. Бундаева, Х. Аюшеева, Д. Д. Цыбикова гэгшэд бэһал гансашье өөһэдөө һайнаар хүдэлдэг бэшэ, шэнэ ерэһэн залуушуулые хажуудаа абаад һургадаг заншалтай юм.

— Манайда ерэһэн залуушуул соо ажалда тааража ядаад, дурагүйдөөд, гаража ошоһон хүн тон үсөөн. Имагтал тусхай дунда болон дээдэ һургуулинуудта совхозой зууршалгаар һурахаяа ошоходоол манай коллективһээ гарадаг. Бүхы һаалишад, малшадаймнай хахадһаа олонхинь һүүлэй 5—6 жэлдэ нютагай дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад юм. Эдэ бүгэдэ дүршэлтэй бэрхэ һаалишадаймнай аша габьяа гэшэ гэжэ һанагшаб. Хоёрдохёор, манда олон зомнай гэр бүлөөрөө ажаллахадаа, эбтэй зэтэйгээр, нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ ха юм. Жэшээнь, Л. Д. Чагдуровагай нүхэрынь Владимир Гомбоевич мал адуулагша юм. Татьяна Дайндаровагай Пурбо нүхэрынь бэһал фермэдэ ажалладаг. Саашадаа бидэ хамтын, гэр бүлын подрядаар хүдэлдэг болохо, бүри ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаха аргатайбди,—гэжэ фермые олон жэлдэ даажа байһан шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ Н. Р. Рампилов хөөрэнэ.

Байгша ондо Алтайн фермын һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2250 килограммһаа дээшэ һү һаажа, жэл соо бүхыдэнь 9000 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэнэ. Эндэхи түрүү һаалишан Лидия Доржиевна Чагдурова энэ жэлдэ үнеэн бүриингөө жэлэй һаамые түрүүшынхеэ 3000 килограммда хүргэхэ аргатай байна. Хэрбээ үнгэрһэн сентябрьда үнеэн бүриһөө 244 килограмм һү һааһаарнь харахада, үлэһэн гурбан һарада үнеэн бүриһөө үшөө 663 килограмм һү абажа шадабал, зориһондоо заатагүй хүрэхэл даа.

Һаяхан совхозой директор Н. Д. Батомункуев иигэжэ мэдээсэбэ:

— Байгша ондо манай Түбэй фермынхид түсэбэйнгөө ёһоор 7600 килограмм һү һааха байһан һаа, мүнөө октябриин 28-най мэдээгээр 7779 центнер һү абаад байна. Сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые бүри октябриин тэн багаар дүүргэһэн юм. Һаалишад, малшаднай өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, Агуу Октябриин алдарта ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ шэнэ уялгануудые абаа. Энэ жэлдэ фермэ һү үйлэдбэрилхэ даабарияа 1400 центнерээр үлүүлхэ, түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидээ. Мүнөө тэдэнэр һү һаалияа улам дээшэлүүлхын түлөө тэмсэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ һаамхай үнеэн бүридэ 20 килограмм силос, 2 килограмм талха, үгэһэн һүнэйнь литр бүхэндэ үшөө 500 грамм талха эдюулнэ. Мүн үбһэн, һолоомон үгтэдэг. Тиигэжэ үдэртөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 5,6—6 килограмм һүн абтана.

Нёдондо эндэ шэнэ байра баригдажа ашаглагдаа һэн. Тэрээн соонь үнеэдые һааха оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Мүн шэбхэ сэбэрлэхэ, малаа байрадань байлгаад уһалха, үнеэдтэ үбһэ тэжээлыень хубаарилжа үгэхэ оньһон хэрэгсэлнүүд гэхэ мэтэ һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Һаалишадай хубсаһаа һэлгэхэ, амарха таһалганууд, зохид улаан булан, һү тушаажа абаха, хүйтэн газарта тэрэниие хадагалха бүхы түхеэрэлгэтэй байранууд бии.

— Урданайхитай жэшэхэдэ манайда мүнөө һаалишанаар хүдэлхэдэ урматай болоол даа. Иимэ һайн байра байдалда байгаад оролдожо хүдэлэнгүй яахабибди, — гэжэ үнинэй һаалишан Х. Л. Аюшеева хэлээ һэн.

М. НАМЖИЛОВ.
Хяагтын район.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

АМГАЛАН БАЙДАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ябуулгануудай долоон хоногой үедэ совет хүнүүд амгалан тайбан байдал хангахые, ядерна дайнай аюулһаа түби дэлхэйе аршалан хамгаалхые эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ. Энэ неделиин үндэһөөр дайн дажарта эсэргүү олоной хабаадалгатай ябуулганууд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд ороной заха булангуудһаа мэдээсэнэ.

— Һүри һөөг болотор нөөсэлэгдэһэн буу зэбсэгүүд, одото дайн байлдаанууд бэшэ, харин эб найрамдал, зол жаргал, аюулгүй байдал хүнүүдтэ хэрэгтэй,— гэжэ КПСС-эй XXVII съездын делегат Т. Чусова Ленинградай «Красный треугольник» гэжэ нэгэдэлэй ажалшадай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.— Энэ зуун жэлэй һүүл болотор ядерна буу зэбсэгүүдые сүм усадхаха, буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада гаргуулхагүй гэһэн М. С. Горбачевой дурадхалнуудые халуунаар дэмжэнэбди.

— Рейкьявигта болоһон уулзалгануудай һүүлээр хүн түрэлтэн ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гү, али буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ ябуулгын урда хүрэжэ ерээд байна,— гэжэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ, Азербайджанай ССР-эй Верховно Соведэй депутат Ш. Талыбова Бакуда үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.— Бидэ «одото амгалан байдалай» түлөөбди. Ушар иимэһээ совет үүсхэлнүүдые дэмжэхыень дэлхэйн олон миллион хүнүүдые уряална-бди.

Киргизэй урда хубидахи Хайдарканска мүнгэнэй уһанай комбинадай ажалшад тэрэнэй уряае дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

— Бидэ дайнай һүүлээр түрөөбди,— гэжэ ашагта малтамал шанаржуулагшадай комсомол-залуушуулай коллективэй бригадир В. Лащихин митинг дээрэ хэлэбэ. —Гэбэшье тэрээн тухай дурасхаал манай зүрхэ сэдьхэлдэ үлэнхэй. Манай эсэгэнэр, эжынэр, үбгэ эсэгэнэр тэрэниие маанадта дамжуулаа һэн. Дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллахабди.

Митингнүүд, жагсаалнууд, политическэ дуунай конкурснууд бүхы орон доторнай үнгэргэгдэжэ байна.

(ТАСС).

ТЕАТР БА МҮНӨӨ ҮЕ САГ

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй XV съезд октябриин 28-да Москвада, РСФСР-эй Соведүүдэй байшан соо нээгдэбэ. Съездын делегадууд зохёохы ажал ябуулгын дүнгүүдые, зорилгонуудые зүбшэн хэлсэнэ.

ВТО-гой түрүүлэгшэ, СССР-эй арадай артист М. И. Царев Бүхэроссин театральна бүлгэмэй правлениин тоосоото элидхэл хэбэ. Үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо Россин олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг театр тодорхой амжалтануудые туйлаа. Нэн түрүүн ажабайдалые гүнзэгыгөөр харуулһан, партиин XXVII съезд дээрэ табигдаһан зорилгонууд тухай, соёлой байгуулалтын асуудалнуудта эгээл ехээр анхаралаа хандуулһан асуудалнууд тухай шунал абьяастайгаар, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэһэн зүжэгүүд бэшэгдэнэ, найруулан табигдана.

Россин Федерациин театрнуудай байдалые, ажал ябуулгые үнэн зүбөөр, бодотоор шэнжэлхэ, зохёохы ажал ябуулгада ушаржа байһан дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүд ВТО-гой съезд дээрэ дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Ороной ажабайдалай бүхы шатануудта боложо байһан шэнэдхэн хубилгалгада хабаатай театральна ажал ябуулгада ехэ анхарал хандуулагдана.

СССР-эй театральна бүлгэмүүдэй холбоое эмхидхэн байгуулха һанал бодолые Бүхэроссин театральна бүлгэм дэмжэнэ гэжэ мэдүүлэгдээ. Москвада Арадуудай хани барисаанай гүрэнэй театр болон совет соёлой фондые байгуулха тухай шиидхэбэри хадаа совет олонациональна искусствые хүгжөөхэ талаар парти, правительствын гаргадаг анхарал оролдолгын гэршэ жэшээ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Ельцин, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагша Ю. П. Воронов съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

(ТАСС).

БҮХЭСОЮЗНА ХУРАЛДААН

НОВОСИБИРСК. (ТАСС). Октябриин 28-да Академгородогто нээгдэһэн бүхэсоюзна нэгэдэхи хуралдаан ашагта малтамалнуудай хэбтэшые геохимическэ аргаар бэдэрэн ололгодо зориюулагдаһан байгаа. Ороной олохон научна түбүүдэй эрдэмтэд Сибириин, Ураалай, Алас-Дурна Зүгэй, Казахстанай болон Дунда Азиин ашагта малтамалнуудаар баян районуудые шэнжэлгэнүүд тухай мэдээсэлнүүдые шагнаха юм. СССР-эй Наукануудай академиин албан зургаануд хоорондын совет, академиин Сибириин отделениин тусхай шэглэлтэй совет энэ хуралдаае эмхидхэбэ. Эрдэм ухаанай шэнэ туйлалтануудай арга хэрэгсэлнүүдээр Сибириин үргэн дэлюун газар нютагуудай ашагта малтамалые элирүүлэн шэнжэлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай байна. Новосибирскын, Эрхүүгэй, Томскын, Улаан-Үдын эрдэмтэд энэ талаар шэнжэлгэнүүдые амжалтатайгаар хэнэ.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

АЖАЛШАДАЙ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ ДЭБЖҮҮЛНЭ

Улаан-Үдын шэлэй заводой парткомой хүтэлбэри доро партийна полит-гэгээрэлэй кабинет коммунистнуудай марксистско-ленинскэ hуралсалай, мүн пропагандистнарай хүдэлмэриин аша үрые дээшэлүүлхэ талаар горитой ажал ябуулна. Энэ шухала асуудал комплекснээр шиидхэгдэдэг. Нэгэ талаhаа — пропагандистнарай кадрнуудые шэлэжэ, тэдэнэй теоретическэ болон методическа бэлэдхэлые hайжаруулдаг, hуралсалай баазые бэхижүүлгэдэ аша үрэтэй, түрүү онол аргануудые hуралсалай үедэ хэрэглэдэгбди, нүгөө талаhаа — шагнагшадай ниитэ-политическэ хүдэлмэрие эдэбхижүүлдэгбди.

Заводто хүдэлдэг 130 пропагандистнарай хоёр хүн бүхэнэй нэгэниинь хүтэлбэрилэгшэ юм. Пропагандистын хүдэлмэриин хэр зэргэ аша үрэтэй байhаниие шагнагшадайнь ниитэ-политическэ практика элирүүлдэг гээшэ. Тиимэhээ энэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулдагбди.

hуралсалай жэлэй эхилхэhээ урид пропагандистнар хүдэлмэриеэ түсэблэнэ. Түсэбүүдынь методсоведэй болон парткомой заседани дээрэ, цехэй партийна организацинуудта зүбшэн хэлсэгдэдэг. Пропагандистнарай өөhэдөө ниитын хүдэлмэридэ, ажалдаашье эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандалгын эрхим жэшээ харуулдаг юм. Жэшээлхэдэ, пропагандист В. В. Кондрашов аша үрэтэй, эдэбхитэй ажалайнгаа түлөө КПСС-эй ЦК-гай стол дээрэ табигдадаг медаляар шагнагдаhан байна. 1986—1987 онуудай hуралсалай шэнэ жэлдэ В. В. Кондрашов түрүүшын хэшээлэй үедэ шагнагшадтаа hонирхолтой, тодорхой даабаринуудые үгэбэ. «Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалга-партиин гол хараа шэглэл» гэhэн хоёрдохи хэшээлэй темээр «Продукциин шанар дээшэлүүлхэ тухай дурадхалнууд», «Манай завод XII табан жэлдэ», «Хурдадхалгын хараа шэглэлые бэелүүлгэдэ шагнагша бүхэнэй оруулха хубита» гэжэ мэдээсэлнүүдые бэлдэхыень тэрэ дурадхаа.

Иимэ тодорхой даабари шагнагшадта үгтэhэн хадаа семинарска хэшээл дээрэ яhала hонин, бүтэмжэтэйшье, аша туhатайшье хөөрэлдөөн болоlохо гэжэ hанагдана.

Шудалагдаhан темэнүүдэй тоо бүридхэдэг дэбтэрэй ёhоор лэ пропагандистын хүдэлмэриие сэгнэхэ саг үнгэрөө. Мүнөө үедэ политическэ hуралсалые шэнэдхэн хубилгаха эрилтэ табигданхай. Пропагандистын хүдэлмэриин аша үрые, шагнагша бүхэнэй ажалай болон ниитын эдэбхиие дээшэлүүлээ hаа, партиин эрилтын амжалтатайгаар дүүргэгдэхэнь лабтай.

КПСС-эй XXVII съездын материалнуудые шудалалгын үедэ тон hонирхолтой, аша үрэтэй хэшээлнүүд үнгэрөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Пропагандистнар заводой коллективэй урда, хүн бүхэнэй урда табигдаhан тодорхой зорилгонууд тухай, XII табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ арга замууд тухай бүтэмжэтэй хөөрэлдөө эмхидхээ hэн. Жэшээнь, пропагандистнар В. А. Орловой, В. Е. Трифоновай шагнагшад, транспортна цехэй коммунистнууд байгша оной долоон hарын туршада 3161 литр түлишэ-түрхилгын материалнуудые алмаhан байна. Жолоошод И. М. Гунин — 287 литр, А. В. Малин — 216 литр, Г. С. Денисов—398 литр алмаа hэн.

Шагнагшадай ниитэ-политическэ практикада эмхидхэлгын, ажахы эрхилэлгын, болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие адли тэгшээр ябуулха гурим бэелүүлэгдэдэг. Бодомжотойгоор эмхидхэгдэhэн тус хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд үйлэдбэриин ажал хэрэгүүдтэ, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлтэдэ горитойгоор нүлөөлдэг юм. Заводой коллектив түсэбтэ даабари болон социалис үялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Заводой табин жэлэй ойн баярта олон хүдэлмэришэд, тэдэнэй тоодо табан пропагандистнар орден болон медальнуудаар шагнагдаа hэн. Съездын хүдэлмэриеэ эхилхэ үедэ 13 шагнагша: шэл отологшо А. А. Быков Т. Т. Самбоцыренова хоёр, О. Д. Белых, Г. А. Литвинцев, мүн бусад хэдэн хүдэлмэришэд шэнэ үүсхэлнүүдые гаргаа бэлэй. Энээндэ пропагандистнар Е. С. Божедомов, А. А. Акимова, Л. Д. Айзин гэгшэд ехэтэ нүлөөлhэн гээшэ. «Эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ» гэhэн темэ шудалха үедөө пропагандистнар В. Л. Назаренко, С. Ф. Фабричев заводой ахалагша конструктор В. А. Кильдишевтэй хемта машина дорохи камерые нарижуулан hайжаруулха дурадхал оруулжа, 35.223 түхэригэй экономическа ашаг үрэ олгоходохо гэжэ баримталаа. Тус дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Үйлэдбэриие эршэдхэлгын, шэнэ хэрэгсэлнүүдээр зэбсэглүүлгын асуудал зүбшэхэ зуураа пропагандистнар А. И. Богданов, В. Л. Назаренко шэл эмhэртын орондо шэнэ продукци гаргаха гэhэн дурадхал оруулаа hэн. Тиигэжэ тус цех шэнэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан, шэнэ продукци гаргадаг болоhон юм.

Шэл үйлэдбэрилдэг цехтэ коммунис ажалай hургуулиие хүтэлбэрилдэг пропагандист И. А. Барабанов алмалта, арьбалалтын асуудал зүбшэн хэлсэхэ үедөө шагнагша И. С. Васильевтай хамта конденсаторнуудые суглуулха шэнэ арга дурадхаhан юм. Шэнэ аргын ёhоор, хоёрдохиёо хэрэглэгдэхэ зүйл ехээр ашаглагдаха болоо.

Хүнэй hанал бодолые хубилгалгын, социально-экономическа, эрдэм-техникын болон үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ нүлөөлхэ зорилгонууд үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигданхай. Пропагандистнарай зохёохы арга боломжонууд бага бэшэ. Хүн бүхэнэй ажалай болон ниитын эдэбхиие, тэрэнэй эршэ хүсые ба үүсхэлые улам дэбжүүлхээр заводоймнай пропагандистнар зоригжонхой. Хүдэлмэридөө зохёохы ёhоор хандадаг, эдэбхи үүсхэлтэ, ашаг үрэтэй ажалай жэшээ харуулдаг тэдэнэо партиин табиhан эрилтэнүүдые бэелүүлхэ аргатай гэжэ hанагдана.

Е. БОНДАРЕВА,
Улаан-Үдын шэлэй заводой парткомой секретариин орлогшо.

ЭРИД ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ АБАХА САГ ЕРЭЭ

(БАРИЛГЫН ШЭНЖЭЛЭЛ)

Шэнэ барилгын хэгдэжэ байгаагүй хото городуудые, тосхон hууринуудые мүнөө манай республикада олохонь бэрхэтэй байха. Хаа хаанагүй, үйлэдбэриин, социально-соёлой барилганууд hүүлэй үедэ үргэн хэмжээтэйгээр ябуулагдана бшуу. Тиигэжэ ерээдүй ажахын саашанхи хүгжэлтын бата үндэhэ hуури табигдадаг гээшэ.

Республикымнай барилгашад ажалай эршые улам шангадхан, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ, бүхы арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, [illegible] даабаринуудые заатагүй дүүргэхэ тула оролдожо байна. Нёдондо [illegible] 14 процентээр [illegible] ашаглалгада 2,3 [illegible] фондынууд, тэрэ тоодо үйлэдбэриин объектнүүд — 3 дахин [illegible] ашаглалгада оруулагдаа. Барилга-хэбсарилгын хүдэлмэриин хэмжээн 11 процентээр ургаа. Социально-ажахуйн барилганууд [illegible] бүри эршэтэйгээр ябуулагдана.

Үнгэрhэн [illegible] hарын туршада 35 киловатт хүсэтэй электрын элшэ хүснэй 75 километр линии, мүн бага хүсэнэй 295 километр линии, хатуу хушалтатай 51 километр харгы, 2336 дүрбэлжэн метр талмайтай магазинууд, 2 столовой, 630 [illegible] 6 мянган хонинай, 930 [illegible] байранууд баригдажа дүүргэгдээ. Мүн 2700 гектар уhалагдадаг, 1800 гектар хатаагдаhан газар ашаглалгада үгтөө. Совхозуудта 3,5 мянган тонно хартаабха хадагалха байранууд бэлэн болгогдобо. Эдэмнай бултадаа үйлэдбэриин барилганууд болоно гээшэ.

Энээнhээ гадна «Теплоприбор» заводой шэнэ цех, Уоянай нефтебаза, Байгалай эрьеын тоннельнүүд, локомотив-вагон заhабарилгын заводой үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд болон бусад объектнүүд ашаглалгада тушаагдаа.

Социально-ажаhуудалай барилгануудай талаар 205,8 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 784 hурагшадай hургуулинууд, 1085 үхибүүдэй эмхи зургаанууд, 250 hурагшадай техническэ мэргэжэлэй училищи, Улаан-Үдэдэ психоневрологическа больница ашаглалгада оруулагдаха гээшэ.

Зэхил хэгшэдтэ тушаагдаhан предприяти болон объектнүүдэй талаар барилгын товарна продукци гаргаха түсэбөө ЛВРЗ-гэй болон Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управленинүүд, 56-дахи оньhожоруулагдамал колонно, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 163-дахи мехколонно, «Бурятпромжилводстрой» трест болон бусад эмхинүүд үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Подрядна хүдэлмэриин түсэб «Жилгражданстрой» трест — 110 процент, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени — 154 процент, Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлени —170 процент, «БАМтоннельстрой» управлени — 100 процент, «Бурятскагропромстрой» нэгэдэл — 104 процент, «Бурятводстройн» барилгын управлени — 111 процент гэхэ мэтэ дүүргэhэн байна.

Эдэ бүгэдые хаража үзэхэдэ, барилгын хэрэг бараг ябажа байhан хэбэртэй болоно бшуу. Теэд барилгын эмхинүүдэй гол шухала үрэ дүн гэхэдэ, объектнүүдые бэлэн болгожо, ашаглалгада оруулха түсэбэй дүүргэлтэ болоно ха юм. hүүлэй hүүлдэ энэмнай эсэсэй, гол шухала [illegible] ашаглалгада [illegible] капитальна номолологдоhон [illegible]

Үнэн hарын дүнгүүдээр, [illegible] 58 процент, тэрэ тоодо [illegible] а бшуу. [illegible]

[illegible] жэлэй түрүүшын [illegible] дэлэй эсхэлгын цехэй байшан, [illegible] тын хэрэглэгдэhэн уhа сэбэрлэхэ [illegible] ээлжээнэй барилганууд, 2-дохи ТЭЦ-[illegible] нын шулуун нүүрhэнэй [illegible] шина» заводой шэнэ хүсэнүүд, [illegible] цех гэхэ мэтэ объектнүүд мүнөө [illegible] тагүй дүүргэгдэхэ түсэбтэй [illegible] жа байна. Эдэ барилганууд дээрэ [illegible] лые эрид хубилгаха, ажалай эрш[illegible] ха хэмжээнүүд дары абтаха ёhотой.

Социальна барилганүүдтэ мүн [illegible] рал хандуулагдаха болоно. Юуб [illegible] байрануудые ашаглалгада туша[illegible] сэб оройдоол 54 процент, hург[illegible] — 34 процент, үхибүүдэй эмхи [illegible] — 61 процент, больница болон [illegible] нүүдые — 58, техническэ мэргэжэ[illegible] щинуудые—29 процент дүүргэ[illegible] Энэ hалбариин талаар Госагропро[illegible] экээнэй ажал хэхэ ёhотой. Хура[illegible] багатайда hургуулинууд, «Сибири[illegible] хүүгэдэй сад-ясли заатагүй байг[illegible] шаардаха ёhотой. Главбурятстрой [illegible] hургуулиин барилга дүүргэхэ [illegible] бүгэдые тоолохо болоо hаа, [illegible] шье, харюусалгатайшье ажал урда[illegible] гээшэ.

Ушар иимэhээ барилгын эмхин[illegible] рүүн ашаглалгада оруулагдаха [illegible] дые түргэдхэхэ, байгша оной түсэ[illegible] ри бүримүhэн, hайн шанартай [illegible] хэмжээнүүдые абаха болоно [illegible] хэhэн министерство болон албан [illegible] хэрагтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдээ [illegible] татай.

Саг багахан үлөө. Тиимэhээ [illegible] рэгүүдые нютагай партийна [illegible] профсоюзай органууд шанга [illegible] жа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ [illegible] табиха зэргэтэй. Жэлэй түсэб [illegible] лүүлэгдэхэ ёhотой бшуу.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ХОНИШОН НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМӨӨР

ТҮРҮҮШЫН БЭРХЭШЭЭЛНҮҮД

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхин бэлэй. Лхамажап Пурбодоржиевич Гунтупов 1981 онхие бухы hэhэндээ мартахагүй. Юуб гэхэдэ, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гол hалбаринуудай нэгэн болохо хонин ажалда хүдэлхэ хүнүүд тиихэдэ олоор дуталдажа байгаа. Эгээл энэ үедэ тэрэ автомашинын жолоошоноор ажалладаг hэн. Нэгэтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй Лхамажап Гунтуповые хонин ажалда ошожо хүдэлхыe дурадхахадань, ерсажа шадаагүй бэлэй.

— Юундэ тиимэ бэлээр зүбшөөлөө үгэhэнөө мүнөөшье өөрөөшье ойлгодоггүйб. Үнэн дээрээ отара даажа абаад байхадаа, айдаhамни ехэл хүрөө hэн. Автомашинын жолоошоноор аяар 28 жэл соо хүдэлөөд, дуратай ажалаа орхихо гээшэшни хүндэхэн байгаа бэлэй. Теэд минии хүдэлөөгүй hаа, хэн эндэ ерэжэ ажаллахаб гэжэ досоогоо бодоходоо, бэеэ гартаа шангаар баряад, урагшаа эрмэлзэхэш. Зүб лэ зүбшөөлөө үгөөб. Хонишоной ажалай хэды хүндэхэншье hаань, угаа хүндэтэй гэжэ тиихэдэ ойлгоо hэм. Үрэн түрэдөө эгээл хэрэгтэй продукци — мяха, ноохо үйлэдбэрилнэ ха юмши,—гэжэ ахалагша хонишон дурсан хөөрэнэ.

— Жолоошоноор хүдэлжэ ябахадаа, хээрэ бэлшээридэ адуулагдажа байhан отарын хажуугаар гарахадаа, хонишоной ажалынь иимэ хүшэр, хүндэ гэжэ ойлгодоггүй байлэйб. Өөрынгөө бэе дээрэл юумэ гээшые мэдэхэ байнаш,—гэжэ ахалагша хонишон hаяхан намтай уулзахадаа хэлээ hэн. Л. П. Гунтупов бэрхэ хонишон болохын тула олон юумэ мэдэхэ хэрэгтэй гэжэ ойлгоо бэлэй. Республикынгаа түрүү хонишодой дүй дүршэлыень халан абахын тулада ехэтэ оролдолго гаргаа. Газетэ, журналнуудые захидаг болоо. Хонишодой шухала кампаниин урда тээ үнгэргэгдэдэг ажахы хоорондын шалгалтада тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадаа, ондоо хонишодой ажалтайнь танилсаа. Иигэжэ Лхамажап Пурбодоржиевич жэл сэшохо бүри дүй дүршэлтэй болоhон байха юм. Ахалагша хонишон түрүүшынгээ жэлдэ зуhаг хонидые түрүүлхэдээ, зуун эхэ хонин бүриhөө 56 хурьга абажа түлжүүлээ бэлэй. Түрүүшынгээ хүндэхэн үбэлые дабахадаа тэрэ олон юумэ ойлгожо абаа. Зуhаг хонидые түрүүшынхеэ түрүүлхэдээ, тэдэнь заатагүй хүсэ шадалтай, hайн таргалhан, хүшэлhэн байха ёhотой. Зуhаг хонидой толгой бүринь дүндэ зэргээр 45 килограммhаа дээшэ байбал, тиимэ малhаа hайн түл абтаха гэжэ тэрэ батаар ойлгожо абаа бэлэй. Тэрэнэй хажуугаар эхэ хонидоо hайнаар үрэжүүлхэ гээшэ тон шухала. Эдэ бүхы эрилтэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэрэ саашадаа тэмсэhэн байна.

Тэрэл жэлдэ Лхамажап Пурбодоржиевичта хурьгалха зуhагай отөрө даалгажа үгэбэ. Хэнэйшье мэдэhээр, эхэ хониндо хүдэлхэдэ, илангаа зуhаг хонидые даажа абаад ажаллахада бэрхэтэйшье, хүндэхэншье байhаниинь элитэ. Дүй дүршэл хаанаhаа байхаб даа. Энэмнай автомашинын жолоо бариhантай жэшэхээр бэшэ ха юм. Одоол эндэ Лхамажап Пурбодоржиевич ямар ехэ харюусалгатай ажал даажа абаhанаа өөртөө мэдэрээ hэн.

АМЖАЛТЫН ТҮЛӨӨ ОРОЛДОХОЛ ХЭРЭГТЭЙ

Лхамажап Пурбодоржиевич үнгэрhэн табан жэлэй туршада Улаан Толгой гэжэ газарта үбэл, зунгүй хүдэлжэ гараа. Иигэжэ нэгэ газарта байгаад, мал хоруулхалха гээшэ ехэл бэрхэшээлтэй. Зунай hаранууд тэрэ хонидоо буусаhаа аяар хорёод километрэй бэлшээридэ абаашажа адуулха, дутынгөө газарые үбэлдөө орхихо гэжэ оролдодог hэн. Урдань энэ буусада байгаад хүдэлhэн хонишод тиимэшье үндэр дүнгүүдые түйладаггүй байгаа. Харин нүхэр Гунтупов өөрынгөө ажал хэрэгээр эдэ бүгэдые дабажа гараа. Тэрэ hүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо зуутанай зэргэдэ батаар ороhон байха юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ахалагша хонишон даалгагдаhан отарынгаа 529 эхэ хониноо 549 хурьга абаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриhөө 102,6 хурьга түлжүүлээ. Харин байгша ондо энэ түйлаhан амжалтаяа бүри арьбадхажа, зуун эхэ хонин бүриhөө 113,1 хурьга абажа түлжүүлhэн байна.

— Иимэ үндэр дүн хэйшэн гэжэ түйладаг болобот?—гэжэ ахалагша хонишонhоо асуугааб.

— Хонин бүриhөө хурьга абажа түлжүүлхын тула түхэрээн жэлэй туршада оролдохо хэрэгтэй. Эндэ жэжэ-божо асуудал гэжэ байха ёhогүй. Нэн түрүүн байрыень hайнаар түхеэрхэ шухала. Бидэ хурьгадайнгаа далыень зунhаа эхилжэ бэлдэдэгбди. Хабартаа түл абажа дүүргэхэтэеэ хамта байрынгаа шэбхыень малтажа гарганабди. Тэрэнэй hүүлээ бүхы дал хорёодоо дезинфекци хэгшэбди. Манай ажахы дотор 500—550 эхэ хонидой байха байра баригдадаг. Иимэ байра соо 600—620 хурьгад абтана. Эхэтээ хамта 1100 толгой хонид болоно гээшэ ааб даа. Иимэ уйтэн байрада хүдэлхэдэ хүндэ. Манай хонинoй байра ехэл hайнаар баригданхай. Досоонь хододоо хуурай байгша hэн. Хонидой хурьгалха байра соогоо калорифер табижа, хүдэлгэдэгбди. Хоёрдохи шухала асуудал хадаа хонидые саг соонь уhалха хэрэгтэй. Би худагайнгаа хажууда хорёо ехээр баряад, тэрээн соогоо хобоо хобтонуудые хэжэ, хонидоо оруулаад уhалдагби. Юундэб гэхэдэ, хаалтатай хорёо соо байhан хонид бэлшээри тээшээ яарангүй hайнаар уhа уудаг. Хонидой хурьгалха үедэ байра соонь томо амhартада уhан хэгдэдэг. Хурьгадта, түрэhэн хонидто булеэн уhан үгтэдэг,—гэжэ Лхамажап Пурбодоржиевич хөөрэбэ.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ ХҮДЭЛХЭДЭ ЗОХИД

Хэнэйшье мэдэhээр, хонин ажалда хурьга абалга тон харюусалгатай хаhын нэгэн гэхэдэ алдуугүй. Эгээл энэ үедэ Гунтуповтан гэр бүлөөрөө хүдэлдэг заншалтай. Эдэнэр бригададаа ондоо хүнүүдые абадаггүй. Лхамажап Пурбодоржиевич Цырен Жаповна хоёр долоон үхибүүдээ ажалда бэрхээр hургаhан байха юм. Эдэнэрэй дүрбэниинь ажабайдалай үргэн замда гаранхай, өөhэдөө гэр бүлэ болонхой. Тон одхон Баирынь гурбадахи класста hуража байна. Бэшэниинь гэртэхиндээ түл абалгын, хонидоо үрэжүүлгын, ноохо хайшалгын үедэ ходоодоо хамhалсадаг. Иигэжэ тэдэнэр гэр бүлөөрөө хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ ябана.

Ахалагша хонишон бригадынгаа бүхы ажалые хүтэлбэрилдэг, тэрэнэй hамганиинь хонидой түрэхэ үедэ байра соогоо ажаллажа гарадаг. Үхибүүдынь сакманщигуудаар хүдэлдэг байха юм. Бригадынь гэшүүн бүхэн отарынгаа ажал хэрэгэй түлөө оролдодог гээшэ. Иигэжэ гэр бүлөөрөө хүдэлхэдэнь, өөhэдтэньшье аятай, ажал хэрэгыньшье бүтэсэтэй байна бшуу.

Хурьгадаа бүридхэхэдөө ахалагша хонишон өөрөө тэрэниие эмхидхэдэг гуримтай. Цырен Жаповна үлбэр, муу хурьгадаа, эхир түлые өөрөө харууhалдаг юм. Үхибүүдынь томо, жэжэ хурьгадаа харууhалхаhаа гадна тэжээл хубаарилан үгэхэ, хонидоо уhалха, адуулха ажалтай. Лхамажап Пурбодоржиевич бригадынгаа ажалые хүтэлбэрилхэhээ гадуур hүниин дежурствые өөртөө даажа абадаг.

— Олон хурьгадые абахаяа hанабал, энэ харюусалгатай хаhадаа hайнаар бэлдэхэ, тэрэнээ эмхитэй, гуримтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэй. Бидэ энэ кампанидаа түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэдэгбди. Хурьгадай байха бокснуудта, клеткэнүүдтэ hайнаар дезинфекци хэдэгбди. Хурьгадай үбдэхэгүйнь тула доронь хохир аузааннаар, hайнаар хэхэ, тэрэниие саг соонь hэлгүүлжэ байха ёhотой гэжэ hанагшаб. Бидэ хонидой түрэhэн хойнонь 20—25 минута болоод, хурьгадыень эхэдэнь долеолгодогбди. hүүлдэнь тэдэнэ хүхүүлдэг заншалтайбди. Уурагыень эдюулхэ гээшые тон шухалада тоологшоб. Энэмнэй нэрай нялха бэедэ тон хэрэгтэй гаммоглобулин бии болгоно. Уурагаа саг соогоо эдиhэн хурьгад ямаршье үбшэндэ дайрагдадаггүй,—гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Зүб лэ даа. Нүхэр Л. П. Гунтуповай хонидой тэжээлгэдэ онсо анхаралаа хандуулдагынь элитэ. Юуб гэхэдэ, энэ шухала хэрэгтэ хонишодой бригадынхид өөhэдынгөө хубитые оруулна бшуу.

Тэрэ эхир хурьгадаа hайнаар түлжүүлхын түлөө ехэтэ оролдолго гаргадаг, эхэнүүдыень hайнаар эдээлүүлхые оролдодог. Лхамажап Пурбодоржиевич хурьгалhан хонидойнгоо толгой бүхэндэнь 1 килограмм hайн шанартай үбhэ, 1 килограмм обёосой hолоомо, 1 килограмм ороохотой сенаж, 500 грамм талха тарьяанай зүйл, нэрhэнэй шэлбүүhэ дүрэн соонь эдюулдэг байха юм. Энэнь 1,5—1,6 килограмм тэжээлэй единицэ хүртэhэн болоно. Иимэ тэжээлэй рациондо табигдаhан эхэ хонид hүтэйшье, хурьгадтаа мээхэйшье байдаг гээшэ. Март hараhаа эхилжэ, ахалагша хонишон томо хурьгадтай хонидоо газаашань гаргана. Саhанай хайлаhан хойно тэрэ буусынгаа дэргэдэхи 25 гектар зеленкын поли дээрэ бүхы хонидоо адуулна.

Энэ жэлэй март hарада Ивалгын ОПХ-гай хэдэн ажахы болон хубаархадань, Лхамажап Гунтупов отаратаяа хамта Ивалгын совхоз-техникумэй мэдэлдэ ороhон байна. Тиигэжэ тэрэ дадал болоhон буусаяа орхихо баатай болоо бэлэй. Лхамажап Пурбодоржиевичай саашадаашье энэ ажалдаа амжалтатай ябахань дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, хонишон нэрээ батаар дээрэ үргэн ябана бшуу.

А. ШИРЕТОРОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник.

Анатолий Ефимович Елизовые Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто танихагүй хүн үсеэн байха. Юундэб гэхэдэ, тэрэ 5-дахи разрядай эгээл бэрхэ судна хабсаргагша гэжэ алдаршадаг. Анатолий Ефимович оортонь үгтэhэн ямаршье даабаридань абьяас шунагтайгаар хандажа, жэншэдгүйгөөр бүтээхэ гэжэ үнэн сэдьхэлhээ оролдожо ябадаг хүн hэн тулада мэргэжэлээ эрхимээр шудалаа гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: судна хабсаргагша А. Е. Елизов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала hалбари

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ — БУЛТАНАЙ АНХАРАЛ

КПСС-эй Ахын райком, районой агропромышленна нэгэдэл ба районой «Саянская новь» газетын редакци хамтаржа, малай үбэлжүүлгэдэ зорюулагдаhан асуудалнуудаар нүхэд ёhоной уулзалга («түхэреэн стол») эмхидхэбэ. Ажалай ветеранууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ уулзалгада уригдаhан байна.

Уулзалгые КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. Д. Аюшеев богонихон оролто үгөөр нээбэ.

— Ниитын адууhа малай үбэлжэлгын хаhа эхилээ. Энэ ехэ харюусалгатай үе мүн. Гансашье малшадай бэшэ, харин бултанаймнай эгээл харюусалгатай шалгалтые дабан гарахын тула ямар хэмжээ ябуулганууд хэгдэхэ ёhотойб гэжэ эндэ хөөрэлдэхэ, hанал бодолоо хубаалдаха зэргэтэйбди. Тиимэhээ эндэ уригдаhан хүнүүдэй үгэ дуулаха, ажаглалта болон дурадхалнуудыень анхаралтайгаар шагнаха хүсэл бии гээшэ,—гэжэ нүхэр Аюшеев хэлэбэ.

Үбэлжэлгын үедэ эрхим hайнаар ажаллаха, адууhа малаа гарзада оруулхагүй, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, зундаа суглуулhан тэжээлээ нарин нягтаар гаргашалха тухай үг зорилго тодорхойлhон үүсхэл «50 лет Октября», «Коммунизм», «Улаан-Аха» колхозуудай малшад гаргаhан байна. Тэрээн тухай материалнууд районой газетэдэ толилогдонхой.

Саашань үгээ үргэлжэлүүлхэдээ, нүхэр Аюшеев арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын юhэн hарын түсэб болон абаhан уялгануудай хэр зэргээр дүүргэгдэhэн тушаа тогтоод, районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ В. Л. Ардановта үгэ үгэбэ. Нүхэр Арданов районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй малай үбэлжэлгые ямар бэлэдхэлтэйгээр угтажа байhые тоо мэдээгээр, бодото байдалаар жэшээлэн баримталба.

— Үнгэрhэн малай үбэлжэлгын хаhын ямар зэргээр үнгэргэгдэhые таанад бултадаа мэдэнэт. Тиимэhээ тэрээн тушаа тогтолтогүй, харин энэ ерэжэ байгаа үбэлжэлгые ямар аргаар, урда жэлнүүдэй алдуу эндүүнүүдые дабтангүйгөөр үнгэргэхэ тухай мүнөө хөөрэлдэебди. Хэнэйшье мэдэhээр, үбэлжэлгын үедэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргэ нилээд дээшэлхэ байна. Тиимэhээ энэ боложо байгаа уулзалга дээрэ бултадаа сэхэ руунь хөөрэлдэхэ ёhотойбди, —гэжэ РАПО-гой түрүүлэгшэ хэлэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим малшан, Буряадай АССР-эй габьяата малшан Ардан Лопсонович Иванов үгэ абаба. Энэ нүхэр гуша гаран жэлдэ үхэр мал харууhална. Тиихэдээ энэ орёо мэргэжэлэй бүхы «нюусануудые» тайлбарилан таахан хүн. Жэл бүхэндэ холын бэлшээридэ гаража малаа адуулдаг, эрхим үрэ дүнгүүдые түйладаг, өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые дүршүүлдэг юм. Тэрэнэй шэн габьяата ажалыень гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэhэн байна.

— Мал hайнаар адуулха, амжалтатай ябаха гээ хадаа, тиимэшье ехэ юумэн хэрэгтэй бэшэ. Нэн түрүүн бэлшээриеэ гамтайгаар хэрэглэхэ, газараа hэлгэжэ байгаад үхэрнүүдээ адуулха хэрэгтэй. Малда бэлшээриин үедэ «амаралта» гэжэ байхагүй. Зунай бэлшээриин хаhада малаа харанхы болохын үеэр бултыень суглуулжа, hүниндөө отог шадараа байдгахада hайн. Ходол иигэжэ суглуулжа байбал, мал сагайнгаа ерэхэдэ өөhэдөө газаагаа сугларжа hуращадаг юм,—гэжэ суута малшан хөөрэнэ.—Малай бэлшээри шадар баабгай арьяатан олон ажамидардаг, тэдэнэр малда добтолжо, хохидол ушаруулха ушар тохёолдожо магад. Иигэжэ суглуулаад байхада, тэдэнэй «айлшалга» үсөөн байдаг.

Үбэлжэлгэ тухай хэлэхэ болоо hаа, илангаяа залуу мал үбэлэй эхилхэ үеэр газаагаа байлгаhанай хэрэггүй. Тэдэнэр газаа тойрон байхадаа, үлүүсэ даараж, хүшэ тамираа буурадаг шуу. Тиихэдэ хүhамаг хорёошье сэбэр, хуурай байха зэргэтэй гэжэ нүхэр Иванов тэмдэглэнэ. Энэ хэлээшэнь залуу малшадта ёhотойл hургаал боломоор гэжэ hанагдана.

«Коммунизм» колхозой hүhаалиин фермые даагша И. А. Гергенов үгэ абаба.

— Ехэ hү абаха гэбэл, зоотехническэ хүдэлмэриие эрид hайжаруулха хэрэгтэй. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ хэрэгнай тон муу байдалтай. Колхозой ахамад зоотехник өөрынгөө харюусалгата уялгые дүүргэхын орондо ондоо элдэб хүдэлмэридэ ябажа, сагаа хосороодог шуу. Малай үүлтэр hайжаруулха талаар юуншье хэгдэнэгүй. Үүлтэр hайнтай, hүтэй үнеэдээр фермэеэ хүсэлдүүлхэ гэбэл, залуу мал олоор бариха шухала. Тиигэжэ тэдээн сооhоо hайнуудыень шэлэжэ абаха, үнеэдээ олон болгохо хэрэгтэй, гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Саашань нүхэр Гергенов үбэлэй үедэ тэжээл буйлуулгын кухнинуудые hайнгаар хүдэлгэхэ тухай тогтобо.

«50 лет Октября» колхозой үхэршэн, республикын габьяата малшан, Ажалай Улаан Тугай, Арадуудай хани барисаанай орденуудта хүртэhэн Мэлс Ошорович Арзухаев уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ,— би үбэлдөө 300 үхэр харууhалнаб, үбэлжэлгын үедэ тус бүриинь шэгнүүр дундаа зэргээр 90 килограммаар нэмэhэн байдаг. Энэмнай имагтал харууhалалгын, эдеэлүүлгын аша үрэ болоно бшуу,— гэжэ тэмдэглээ.

«Улаан-Аха» колхозой хонишон Юлия Чимитовна Самаева үгэ абаба.

Хонин ажалай продукци абалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тэрэ тоолоно. Тэрэниие түйлахын тула үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэмөөр тэжээл бэлэдхэхэ шухала. Тиихэдэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгэ энэ хэрэгтэ горитой үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Бэе бээдээ ябалсажа, дүй дүршэлөө хубаалдажа байгаа хада ехэл hайн бэлэй. Зоотехническэ хүдэлмэри ябуулагдананагүй. Хонишоноор хүдэлдэг залуушуул манай колхоздо даншье hаа үсөөн. Эртэ түрэhэн хурьгадые hайнаар түлжүүлээд, тэрэ жэлдэнь гүрэндэ тушаахада туhатай. Тэрэнэй харууhалhан хурьгадые бэлэдхэлдэ тушаахадань, толгой бүриинь шэгнүүр 33 килограмм татана бшуу.

Энэ ажахыда hүүлэй үедэ партийно-политическэ хүдэлмэриин hуладанхай байhаниинь хөөрэлдөөнhөө элирнэ. Үнгэрхэдөө ехэ hайндэрнүүдые тэмдэглэлгэдэ анхархаяа болишонхой байха юм. Аяар дүрбэн жэл соо колхозой клуб хүдэлнэгүй. Иимэ ехэ дутагдалнуудтай саашадаа яашье эбсэжэ боломоор бэшэ.

Нүхэр Самаевагай хэлэhэн үгэнүүдые ажалай ветеран Доржо Сокшонович Унжуев дэмжэбэ. Тиигэхэ зуураа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хүн зонтоёо үгэ андалдахаяа болинхой гэжэ тэмдэглэбэ. Мал үсхэбэрилгын, тэдэниие адуулха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэ, мэргэжэлтэдэй ажал тушаа, кадрнуудые шэлэхэ асуудалнуудта Д. С. Унжуев өөрынгөө үгэ соо анхарал хандуулhан байна.

«50 лет Октября» колхозой адуунай фермые даагша В. У. Аюшеев, «Улаан-Аха» колхозой түрүүлэгшын орлогшо Ш. Ш. Будаев болон бусад нүхэд уулзалга дээрэ үгэ хэлэhэн, hонирхолтой, онсо анхарал хандуулмаар шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэhэн, дурадхалнуудые оруулhан байна.

Уулзалгын эсэстэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. Д. Аюшеев үгэ хэлээ. Тиихэдээ саашадаа шухала шухала асуудалнуудаар иимэрхүү уулзалгануудые, нүхэр ёhоной хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байхые оролдохобди, иимэ хэмжээ ябуулга манай ажал ябуулгада аша туhатай байхань дамжаггүй гэhэн тобшолол хэбэ.

Вл. ГАЛСАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Совет орон дотор

ОРОНОЙ ТАРЯАШАДТА

УТЕНА (Литвагай ССР). Ороной зарим республиканууудай нуга сабшалангай болон бэлшээриин газарай ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ Литвагай таряашад хабаадалсадаг. Прибалтикын, Белоруссиин, Украинын республиканууудта, мүн Российн Федерациин олохон областьнуудта зорюулна, олон жэлэй ногооной эрхим шанартай үрэhэ хүрэнгэ бэлэдхэдэг тусхай шэглэлтэй завод шэнэ сезоноо эхилбэ.

Автомадаар хангагданхай энэ предприятиин поточно лининүүдтэ жэлдээ 5 мянга гаран тонно үрэhэ хүрэнгэ хатаажа, сэбэрлэдэг, илгадаг юм.

Республикын тусхай шэглэлтэй зүүгаад ажахынуудта ехэ талмай дээрэ нуга сабшаланда болон бэлшээридэ хэрэгтэй үрэhэ хүрэнгэ тарижа ургуулагдадаг юм,— гээд Литвагай ССР-эй Госагропромhоо мэдээсэнэ. Бобово болон залаата ногооной үрэhэ хүрэнгэ тарилгада промышленна гуримаар бэлдэхэ асуудал шиидхэгдээ. Литвада иимэ ногоон тэжээлэй ургамалнуудай полиин хахад хубинь болодог. Дотнуводо селекционно түб хүдэлдэг юм. Тэрэ шэнэ сортын клевер колхоз, совхозуудта жэл бүри дамжуулдаг.

ОРДЖОНИКИДЗЕ[illegible] то республикын [illegible] районуудаар, [illegible] гасуурта талануудаар [illegible] казай хэдын [illegible] жа ерэhэн Хойто[illegible] логууд зунайнгаа [illegible] гэбэ. Транскавказ[illegible] бильна харгын [illegible] байhан газарта [illegible] мраморай, гранит[illegible] известнягай [illegible] уурхайнуудые [illegible] кын Агропромой [illegible] союзуудай [illegible] хилэлгын управл[illegible] дэй захилаар [illegible] гидрологическа [illegible] хэмжээнэй хүд[illegible] гэбэ. Экспедици[illegible] нөөсэнүүд, [illegible] шаан булагуудые [illegible] на.

КЫЗЫЛ. [illegible] раашын байша[illegible] выставкада [illegible] нүүдые гаргаа [illegible] хаhаа байгаагүй [illegible] үзэхэдэ болохо [illegible] гүрэнэй концерт[illegible] дэлмэрилэгшэ А. [illegible] зохёон дурадха[illegible] дын хубсаhан, [illegible] үмдэхэ костюм[illegible] харуулагдана, [illegible] вагай артистнууд[illegible] рилсаа холбоото[illegible] дэлдэг юм. [illegible]

...дээдын зургаануудта

...А АСУУДАЛНУУД ...БШЭГДЭБЭ

мянган түхэригтэ хүрэһэн байна. Мүнөө арбан хоёрдохи табан жэлдэ хэгдэхэ хүдэлмэриин түсэб тэбигдэнхэй.

Гэхэтэй хамта тус институдай ажахын хэлсээнүүдэй ёһоор ябуулдаг хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон гэжэ комисси тэмдэглэбэ. Институт предприяти хоёрой хоорондохи холбоо бэхижүүлхэ талаар асуудалнууд муугаар шиидхэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ олон багшанар хабаадуулагданагүй. Эрдэм-шэнжэлэлгын жэжэ божо темэнүүд үшөөл олон байһаар. Жэшээлхэдэ, 1986 ондо дүүргэгдэһэн 56 хэлсээнүүдэй 34-иинь 10—30 мянган хүрэтэр түхэригэй байгаа. Эрдэм-шэнжэлэлгын туйлалтанууд бултадаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэдэггүй байха юм.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сағ үргэлжын комисси эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин хэмжээе үргэдхэхыень, түргэдхэхыень, гүйсэдхэлыень Зүүн-Сибириин технологическа институтда дурадхаба.

Комиссиин заседани дээрэ «Үхибүүд болон эдиршүүлые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар Хэжэнгын районой һургуулинуудһаа гадуур эмхи зургаануудта ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай» 1985 оной сентябриин 3-да тус комиссиин баталан абаһан тогтоолой хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал зүбшэгдэбэ. Тус асуудалаар Хэжэнгын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Г. Котов тоосоо.

...РЭТЭ АЖАЛАЙ, ЭЛҮҮР ...Э БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

...ЭНЭ БҮЛЭ ...ҮНДЭЛБЭ

болобо, энэ хүгасаа соо Буряадай багшанарай институт эрхим һайнаар дүүргэжэ, колхозой комсомолой эмхиин секретаряар ажаллаһан, олсной магтаалда хүртэһэн байна. Мүнөө ВЛКСМ-эй Хурамхаанай райкомой секретаряар ажаллана. Оролдосотой, хододоо урагшаа һанаатай, хүшэр хүндэ юумэнһээ зүрхэеэ алдангүй ябана.

Залуу нүхэдынь, нэгэ класста хамта һураһан үетэниинь шэнэ бүлые хани халуунаар амаршалаад, ажал хэрэгтэнь амжалта хүсэбэ. Эхэ оронойнгоо ашые эрхим ажалаараа харюулжа, совет обществын социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын хүдэлмэридэ өөһэдынгөө хубитые оруулха байха гэжэ найдуулаа.

Түрэ найрай программые хүтэлһэн Соёлма Доржиева Жамбал Доржиев хоёр—Банзарай аха эгэшэ хоёрынь хани халуун амаршалгануудые, уран хурса дуунуудые, шүлэгүүдые гүйсэдхэһэн, олоной һайшаал магтаалда хүртэһэн байна. Соёлма Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институт дүүргээд, соёлой байшанда ажаллана. Жамбалынь баһал мүнөө багшанарай институт дүүргээд, Хэжэнгын райондо багшална.

Иигэжэ Бархан нютагтамнай архидалгагүй олон түрэнүүд боложол байдаг болонхой. Энэньшье гайхалгүй, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэл ябуулгын хүдэлмэридэ ехэ нүлөө үзүүлнэ бшуу. Холоһоо ерэһэн басаганай талаһаа эхэ эсэгэнэрынь, түрэл гарбалнуудынь сугларагшадые хани халуунаар угтаһандань, шэнээр мүндэлһэн залуу совет бүлэдэ һайн һайхан амаршалгануудые, үреэлнүүдые хэлэһэндэнь ехэ баяр хүргөө.

Б. ДОНДУПОВ,
худөө бэшэгшэ.

Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан

ХУРДАН САГАЙМНАЙ ХОЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ЭРИЛТЭ

Манай Хэжэнгын район дотор кино-түхеэрэлгэгүй нэгэшье тосхон байхагүй. Бахлайта, Ехэ-Горхон гэжэ үсөөхэн үрхэтэ айлтай газарнуудта сағ үргэлжын түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой, хүдэлгэгдэжэ байдаг. Эдэ баримтанууд сагамнай үндэр эрилтын, ажалшан олониитые соёл гэгээрэлэй, онсолон хэлэхэдэ, киногой талаар гүйсэд хангаха гэһэн Коммунис партиимнай эсэгэ ёһоной оролдолгын гэршэ жэшээ мүн болоно.

Соёлой нэгэшье байшанда хуушаржа, гарһаа гараха болоһон аппаратурын тодхоотой байхые мүнөө харахагүйт. Киноаппаратуранууд һүүлэй үеын шэнэ, орёо оньһоор (транзисторнууд, редисторнууд гэхэ мэтэ) хүдэлгэгдэжэ байна гэшэ. Удаанайхидал эбдэржэ, удаан саг соо һаатажа байлганиинь хоморой зүйл болонхой ааб даа. Габэшье эмниг морине хэр зэргын шадабаритай гэр һурганэб, тиимэл унаа боложо, «ута замда» улаяа бараха юм гэжэ хэлэһэн арадай үгэ арсашагүй зүб. Оньһон түхеэрэлгын орёо нарин байгуулгаһаа бэшэ, харин тэрэниие хүдэлгэдэг хүнэй шадамар бэрхэһээ, хүдэлмэриин амжалта дулдыдадаг гэшэ. Өөрөө би олон жэлэй туршада баһал кино «эрьюулһэн» хүн хадаа, нэгэ хэрэг хэжэ ябаһан нүхэд тухайгаа, мүн ажалдамнай дайралдадаг һаад түбэгүүд тухай хөөрэжэ үзэхэ хүсэлтэйб. Һаяхан, октябриин нэгэндэ районой киношодой ээлжээтэ зүблөөн болоо һэн. Тэндэһээ хэды баримтануудые дурдаха хүсэл байна. Зүблөөн дээрэ юһэн һарын түсэбэй дүүргэлтэдэ онсо анхарал хандуулагдаа: «Одон» кинотеатрайхид (директорынь С. Л. Михайлова)—100 процент, В. М. Карпова (Загаһата)—113 процент, Д. Д. Дандарова (Эдэрмэг) — 128 процент, В. В. Цыбикова (Ушхайта) — 113 процент гэхэ мэтэ түсэбүүдээ дүүргэһэн байба. Тиихэдэ Вознесеновкэ һууринай киномеханик Соловьев гэгшэ социалис мүрысөөндэ шалгаржа, киносетиин дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шангаар урмашуулагдаа гэжэ тусгаар дурдаха хэрэгтэй. Дүй дүршэлөөр баян үнинэй киномеханигууд: В. М. Михайлов, С. И. Фролов болон бусадые баһал түрүүшүүлэй тоодо дурдахабди.

Эдэ бүхы амжалтануудаймнай «түлхюур» кинолентэнүүдээр хангагдаһанһаа сэхэ дулдыдадаг юм. Тиимэһээ киносетиин дирекци городой кинопрокадтай али болохоор үгээ ойлголсожо, саг зуурын болзороор нэмэлтэ кинофильмнүүдые эрижэ абадаг гэшэ. Тиигэжэ түсэбөө дүүргэжэ ядашаһан газарнуудта туһаламжа хүргэгдэдэг байха юм.

Эгээл эндэ һаадгүйгөөр ябажа байха транспорт тон шухала үүргэ дүүргэдэг. Манай киносетиин жолоошод: Д. Б. Балданов, Н. Б. Намдаков, Б. Д. Дамбаева гэгшэд машинануудаа гуримтай нягтаар барижа байдаг һэн тула, гүйлгэлдэжэ үрдидэг шуу. Эдэ хүбүүдтэ, эдээн тушаа һайшаалай үгэнүүдые хэлэмээр юм.

Худөөдэ киномеханик, библиотекарь, мүн клубые даагша гурбан гол түлэб нэгэл шэглэл бариһан ажалтан гэшэбди. Ушар иимэһээ бидэнэр бүхы үүргэеэ тэнсүүрилжэ хубаагаад, хоорондоо тон нягта холбоотойгоор ажаллаха болодогбди. Мүнөө хуушанайнгаа заншалаар туд бүреэ гэхэ гү, али «үмсын» ёһоор хүдэлхэ саг дүүрээ гэшэ. Гэн гэтэр үнгэрэгшэ зунай заншалта зүблөөн дээрэ нэгэ аягүй ушар болоо бэлэй. Юуб гэхэдэ, Үлзытэ һууринай клубые даагша, мүн тэндэхи киномеханик хоёрой дунда ямаршье холбоон үгы, клубта киноһоо бэшэ ондоо юуншье болодоггүй гэжэ элирээ һэн. Харин мүнөө тэндэхи киномеханик В. Михайловай хэлэһэнэй ёһоор байдалынь үнөөхи задагай зандаа юм ха...

Арад зоной эрилтын улам дээшэлжэ байһан сагта яахадаа зохихо хэмжээн абтадаггүй юм гэжэ гайхамаар. Районой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэд энээндэ анхаралаа табиха ёһотой гэжэ һанагдана. Баһа Хэжэнгэ һууринай баруун захада оршодог Хухэ-Добын клубай байдал тэрээнһээ дээрэтэхэгүй, «нэшэсэлдээтэй» байдалтай гэжэ дуулдадаг.

Районой түбэй «Одон» кинотеатрай дэргэдэ кинолектори байгуулагдаад, янза бүриин асуудалаар али олон хэмжээ ябуулганууд боложол байдагаараа нийтэ зондо һайшаагдадаг. Түсхайлан дурдабал: «Эрхэтэн ба общество», «Бултанда хабаатай Хуули», «Элүүр энхэ байдалай түлөө», «Ерээдүйн сэрэгшэдтэ», «Түрэлхидэй киноуниверситет» гэхэ мэтэ. Эндэ багшанар, врачнуудһаа гадна, сүүд болон прокуратурын түлөөлэгшэд хөөрэлдөөндэ хабаадалсажа, ойлгогдоогүй асуудалнуудта харюу үгэдэг, олониитые һонирхуулдаг. еша нүлөөгөө үзүүлдэг байна.

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиевай хүтэлбэрилдэг «Вестник Кижинги» гэһэн кинолектори партиин болон правительствын шиидхэбэринүүдые, документнүүдые олондо ойлгуулха, тэдэниие зоной дунда дэлгэрүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Энэ тон шухалашье, туһатайшье хэрэг мүн.

Ихэдээ «Одон» кинотеатрнай ашаглалгада ороһон сагһаа хойшо арад зоной дунда гансахан кино харуулдагаараа үүргэеэ дүүргэхэ бэшэ, харин мүнөөнэй сагай эрилтээр пропагандистска хүдэлмэри ябуулжа, коммунистнуудһаа эхилээд, юрын ажалша хүнүүдтэ хүрэтэр үүргэ харюусалгыень тодолно, соёл гэгээрэлэй, эрдэм ухаанай туйлалтануудые, ажалай түрүү онол аргануудые олоной дунда дэлгэрүүлнэ гэшэ.

Энэ һайхан ёһо заншалаа саашадань улам бүри хүгжөөхэ, мүн үргэн олониитые энэ хэрэгтэ улам эдабхитэйгээр хабаадалсуулха гэшэ хурдан сагаймнай хойшолуулашагүй эрилтэнүүдэй нэгэн мүн болоно.

Соёлой олон тоото байшан, клубууд эгээл эндэһээ жэшээ абажа, ажалдаа хүтэлбэри болгодог һаань, үрэ сэхэтэйшье, олониие һонирхуулмааршье байха бэлэй.

—Гараха һарын 21-дэ республикымнай соёлшодой табадахи съезд болохоор хараалэгдэнхэй. Энэ ехэ үдэртэ зорюулан, киномеханигууд ажалдаа абьяас гаргажа, һарынгаа түсэбүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэе!—гэжэ тус зүблөөн дээрэ киносетиин директор Д. Д. Бадмацыренова уряалаа һэн. «Социалис уялгануудаа, һара бүриингөө, мүн жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэхэ байһамнай хуулита»,—гэжэ В. М. Михайлов бултанай зүгһөө харюугай үгэ хэлээ.

Кино — олониитые эмхидхэгшэ, мүн хүмүүжүүлэгшэ гэхэ гү, али ондоогоор хэлэхэдэ, үнгэрһэн сагай ба ерээдүйн хоёр эрьеые холбоһон ажамидаралай агуехэ хүүргэ гэшэ. Энээн дээгүүр хэдэн үеын хүнүүд гаража ошоо, геранэшье, гарахашье... Иигээд ерэхэлээрээ, киномеханигууд гэшэмнай дээрэ хэлэгдэгшэ «эмнигшэд», ажамидаралай алтан жолоое хүнүүдтэ барюулагшад болоно хаяа.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ,
СССР-эй кинематографиин отличник, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

СОЁЛШОД ХУРАЛДАНА

БАРГАЖАН

Үнгэрһэн амаралтын үдэр эндэ районой соёлшодой конференци боложо, нютагай соёлой байшангуудай, клубуудай, библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, кинофикаторнууд, спортивна ажал эрхилэгшэд олооро суглараа. Конференциин делегадууд хуралдаагаа эхилхэһээ урид В. И. Ленинэй хүшөөдэ венокуудые табяа.

Район дотор соёлой хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдадаг, энэ талаар ямар дутагдалнуудай бии байһан тухай КПСС-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров тоосоото элидхэл соогоо тодоор хэлээ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Баргажанай ЛПХ-гай соёлой байшангай директор А. И. Белаш, Үүрэгэй хүдөөгэй библиотекые даагша Л. А. Коновалова, Баян-Голой нэгэдэмэл клубна системые даагша Г. О. Цыренова, арадай депутадуудай Бадгажанай-Адагай поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. К. Петрова, Бодоной совхозой директор А. Г. Елшин, райспорткомитедэй түрүүлэгшэ Ю. Л. Жалсараев болон бусад үгэ хэлээ.

Республикын соёлой министр Д. Т. Цыремпилов конференциин хүдэлмэридэ хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөнэй уялгануудые батлан абаа. Мүн ноябриин 21-дэ Буряадай Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай байшан соо үнгэргэгдэхээ байһан республикын соёлшодой V съездэ районие түлөөлхэ делегадууд һунгагдаа.

Һүүлээрнь районой һайн дуратан артистнарай, Буряадай оперо болон баледэй театрай солистнуудтай хамтаржа бэлдэһэн концерт сугларагшадай һонирхол үүсхээ. Оперын мэдээжэ дуушад С. Раднаев, В. Буруев, Б. Бороев, Т. Галсанова, А. Борбонов гэгшэд һайхан хоолойгоороо бүхы зониие баясуулһан, урма зоригыень улам дэгжээһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

ХУРАМХААН

Хойто үдэрынь Хурамхаанда районой соёлшодой конференци үнгэрөө. Арадай депутадуудай Хурамхаанай райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Н. Козулин тоосоото элидхэл хэхэдээ, бүхы делегадуудай анхаралдаа абамаар тодо ажаглалтануудые, шүүмжэлхы удхатай зүйлнүүдые олоор хэлээ. Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн бусад делегадууд ушар байдалаа баһал тодоор, хурсаар зүбшэн хэлсээ гэжэ тэмдэглэхээр.

Гаргын совхозой директор Г. Б. Шотхоев, арадай депутадуудай Дэрээнэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. С. Аюшеев, Хурамхаанай совхозой парткомой секретарь Б. В. Самбуев, Хурамхаанай хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша Н. А. Черная, хүүгэдэй болон эдиршүүлэй спортивна һургуулиин директор Д. Р. Рабданов болон бусад нүхэд һанаагаа зобооһон асуудалаараа үгэ хэлэһэн байха юм.

Удаань делегадууд Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойе угтуулан, социалис уялгануудаа тодорхойлжо баталаа. Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. Т. Цыремпилов тус конференцидэ хабаадалсажа, һаяын сагта бэелүүлхэ ёһотой хараа зорилгонууд тухай хэлэжэ үгэһэн байна.

Конференциин түгэсхэлдэ нютагай олон артистнарай хабаадалгатай концерт болоо.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

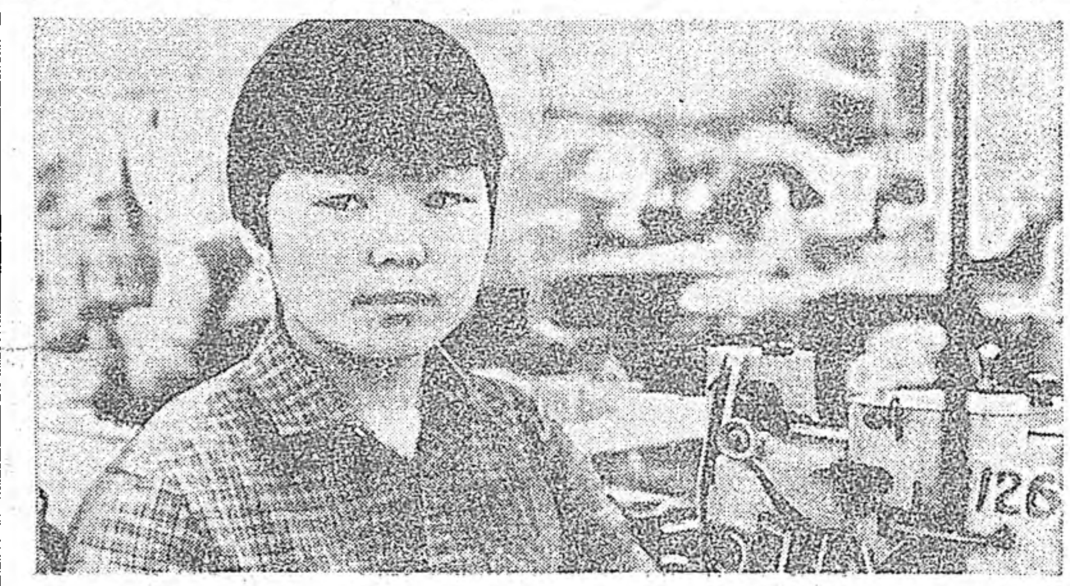

Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын оёдолой цехтэ хоёр халаанда 200 хүн худэлдэг юм. Лидия Янданова цехэй эгээл залуу оёдолшон. Тэрэ халаанайнгаа даабари хоёр үлүүлэн дүүргэдэг. Оёдолой цех соо XII табан жэлэй даабари болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн уялга олон хүдэлмэришэд абаад байна. Тус цехэй оёдолшод Агуу Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын тула шармайн оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Янданова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

ДҮШЭН ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА

Роман Данилович Самбаров таряашан угтай бүлэдэ Усть-Ордын Буряадай автономито округто түрөө һэн. Тэрэ балшар жаахан наһанһаа түрэл ажахыдаа гар үзүүрэй хүдэлмэри аха нүхэдтэйгөө хэлсэжэ эхилээ бэлэй. Тиигэжэ 16 наһатайдаа тракторист боложо, ажахынгаа газар хахалдаг, ургаһан тарялагаа хуряалсадаг болоһон юм.

1955 онһоо тэрэ Улаан-Үдэ ерэжэ, «Бурятгеология» нэгэдэлдэ ашаанай машинын жолоошоноор хүдэлжэ эхилһэн юм. Тэрэ арбан табан жэлэй туршада ажаллахадаа, геологуудтай суг республикын бүхы районуудай баян хэбтэшэ шэнжэлэлсээ.

—Геологуудтай суг ябахадаа үзэсхэлэн гоё байгаалитай яһала һайнаар танилсааб, олон юумэ мэдэжэ абаа гээшэб. Теэд хэдэн һараар хүбшэ тайгада ябахань эсэбэритэй гэхэ гү, али жолоошон һамда таарахагүй байхадань, Улаан-Үдын таксомоторно паркда, жолоошоноор хүдэлжэ эхилээ бэлэйб,—гэжэ тэрэ мүнөө хөөрэнэ.

Роман Данилович Улаан-Үдэ соогуураа пассажирнуудые зөөжэ ябахадаа һара, квартал бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын түлөө шармайн оролдодог, энэрхы сэдьхэлтэй байһаараа онсо шалгардаг юм. Таксин жолоошоноор арбан табан жэлэй туршада хүдэлжэ ябаһан Самбаров даалгагдаһан машинаяа гамтайгаар абажа, харууһалжа ябадаг. Тэрэ олон үгэгүй, хүн бүхэнэй эрилтэ, гүйлтада үнэн зүрхэнһөө хандажа ябадаг.

Ажалша бэрхэ уг гарбалаа дахан, тэрэ хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлана. Ажалшадые зөөхэ жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ, мүн түлишэ гамнаха, хүн бүхэнэй эрилтэдэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандаха байһан тухайгаа уялга абаһанаа мэдүүлээ һэн. Душэн жэлэй туршада жолоошон ябаһан Роман Данилович хэлэһэн үгэдөө эзэн байжа, эдэ үдэрнүүдтэ ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлан хүдэл[illegible]

Б. ГАЛЗУТОВ.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ҮНДЭР ШАГНАЛ

Хүрбын совхрзой ажалай түрүүшүүл гүрэнэй үндэр хайрада хүртэбэ. Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан ажахын ахамад агроном Н. Р. Евсеев ажалдаа нилээд дүй дүршэлтэй болонхой юм. Энэ бэрхэ мэргэжэлтэн совхоздоо үни удаан сагта ажаллахадаа, залуу үетэнэй ёһотой һурган хүмүүжүүлэгшэ болоо. Жэлһээ жэлдэ орооһо таряанай үндэр ургаса ургуулдагаараа тэрэ олондо мэдээжэ болонхой. «Республикын габьяата агроном» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй юм.

Тиихэдэ тус совхозой түрүү хонишон Ф. М. Загитулина зуутанай тоодо орожо алдаршаһаар үнинэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абажа, бүрин бүтэн түлжүүлээ һэн. Дүршэлтэй хонишоной амжалта үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Загитулинада Арадуудай Хани Барисаанай орден баярай оршон байдалда барюулагдаба.

Залуу механизатор В. Р. Рачинский Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаба.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
худөө бэшэгшэ.
Хориин район,

ПРАГА. Чехословакиин хүдөө ажахын үйлэдбэридэ компьютернүүдые хэрэглэлгэтэй холбоотой асуудалнууд ниитэ республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай гол анхаралда байба. Южно-Моравска областиин «Слушовице» гэжэ агрокомбинадта тэрэ үнгэргэгдэбэ. Энэ комбинат дэмы шэлэгдээгүй. Хүдөө ажахын энэ томо кооператив орон дотороо эгээ түрүүшүүлэй тоодо электронно тоолон тодорхойлхо машинануудые хэрэглэжэ эхилһэн юм. Тарилгын ба ургаса хуряалгын үедэ машинно-тракторна паркые хүтэлбэрилгэдэ, хүдөөгэй автотранспортын ябаха графигые зохёолгодо, мал ажалай фермэнүүдтэ тэжээлэй холисо хубаалгада тэрэ хэрэглэгдэдэг. Чехословакиин хүдөө нютагуудта компьютернүүд үсөөн бэшэ дайралдадаг. Таряан ажалда ба мал ажалда тэрэниие хэрэглэхэ талаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой.

БУДАПЕШТ. Венгер композитор болон пианист Ференц Листын түрэһөөр 175 жэлэй ойе ВНР-эй олониитэ баярай оршон байдалда тэмдэглэбэ. Тэрэнэй ажабайдалда болон зохёохы ажал ябуулгада зорюулагдаһан концертнүүд болон хүгжэмтэ үдэшэнүүд, симпозиумууд ба выставкэнүүд бүхы орон дотор боложо үнгэрөө.

Социалис оронуудаар

Будапештдэ ойн баярай суглаануудай дээрэ ВНР-эй соёлой болон гэгээрэлэй министр Б. Кепеци үгэ хэлэхэдээ, дэлхэйн ба үндэһэн хүгжэмтэ соёл культурые хүгжөөлгэдэ, венгер композиторскэ һургуулиин тогтонижолгодо Ф. Лист ехэ хубитаяа оруулаа гээд онсолон тэмдэглээ.

Ойн баяртай дашарамдуулан Венгриин ниислэлдэ Ференц Листдэ зорюулагдаһан хүшөө нээгдэһэн байна.

ВАРШАВА. «Түмэрэй жэбэрэлгэтэй тэмсэхэ мүнөөнэй онол арганууд» гэһэн совет выставкэ Польшын Гливица гэжэ хотодо хаагдаба. Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй нютагай правлениин болон Силезиин политехническэ институдай эрдэмтэдэй туһаламжаар эрдэм ухаанай болон техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитет тэрэниие эмхидхэһэн байгаа. Энэ талаар совет мэргэжэлтэдэй туйлаһан амжалтанууд тухай тус выставкэ харуулаа. Жэбэрэлгэтэй тэмсэхэ зүйлнүүд, жэбэрдэггүй шэнэ янзын түмэр болон түсхай хүшалтанууд табигдаһан байна. Энэ талаар СССР-эй болон ПНР-эй эрдэмтэдэй бэелүүлдэг харилсаа холбоондо түсхай бүлэг зорюулагдаһан байгаа. Выставкын хүдэлхэ үедэ совет-поляк мэргэжэлтэдэй семинар үнгэргэгдэжэ, хоёр ороной мэргэжэлтэд болон эрдэмтэд дүй дүршэлөө, һүүлшын туйлалтануудай дүнгүүдые халан абалсаа.

ХОШИМИН. СССР-эй болон СРВ-гэй геологуудай харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Совет мэргэжэлтэдэй нүхэр ёһоной туһаламжын ашаа туһаар һүүлэй хоёр жэлдэ СРВ-гэй элдэб районуудта минеральна ба халуун уһанай хэдэн зуун шэнэ булаг элирүүлэгдээ юм. Нгиабинь ба Хатуен гэжэ хойто провинцинуудта, оронойурда хубида—Меконг мүрэнэй адагта нээгдэһэн булагууд ехэ ерээдүйтэй юм.

СРВ-гэй урда областьнуудта нээгдэһэн аршаан булагууд олохон үбшэнгүүдые аргалхын тулада амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ болохо юм. Чехословакиин Карлови-Вари гэжэ суута курортын эм домто уһанда тэрэнь өөһэдынгөө шанараар булигдахагүй юм.

Тэрээнһээ гадна Кьензанг провинцида 80 градус халуун булагууд элирүүлэгдэнхэй. Дүтэ шадарай городуудые халуун уһаар хангахын тулада тэрэ уһан хэрэглэгдэхээр түсэблэгдэнэ.

(ТАСС).

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

...ЭЙ ЭБ НАЙРАМДААЛТА ПОЛИТИКА ТУХАЙ

хиин гэшүүн-оронуудай мэдээсэлнүүдэй согсологдоһон ООН-ой Генеральна секретариин элидхэл соо энээн тухай заагдана.

Социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдтэй хамта Советскэ Союз буу зэбсэгүүдые хуряажа, аюулгүй байдал хангалгын үргэн ехэ программа бэелүүлжэ байна гэжэ элидхэл дотор оруулагдаһан СССР-эй бэшэг соо хэлэгдэнэ. Ядерна-замбуулинай буу зэбсэгэй үе сагта амгалан тайбан байдал хангаха гээшэ энэ программын гол зорилго мүн.

Ядерна туршалгануудые болюулһанай ашаар лэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдгүй амгалан тайбан байдал хангажа болохо юм гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа мүнөө үедэ ядерна буу зэбсэгүүдые шанарай болон тоогой талаар зогсоохо арга олгоһон хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно. Эгээл тиимэһээ хүн түрэлтэнэй хуби заяанай түлөө харюусалгын мэдэрэлые хүтэлбэри болгон, СССР ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюуланхай.

Советскэ Союзай болон Холбоото Штадуудай хоёр талаһаа ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулалга, удаань ядерна зэбсэгтэй бусад оронуудай энэ хэмжээ ябуулгые дэмжэлгэ, ядерна зэбсэг туршалгые хаа хаанагүй бүгэдэ ниитээрээ хорилго буу зэбсэгүүдые хуряалгын хоёрдохи арбан жэлые сонохохо хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ.

ХАРХИС ҮГЭСӨӨНЬӨӨ УЛАМЖАЛАН

политикада бэелүүлдэг гүрэнэй президентдэ эсэргүү харата ябуулгануудые нэгэнтэ бэшэ бэелүүлдэг, хардадаг гүрдэдэг байгаа гэжэ Урда Африкын африкан национальна конгрессэй «Свобода» гэжэ радиостанциин эндэ тараагдаһан шэнжэлэл соо хэлэгдэнэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ элирүүлэгдэһэн олон тоото ушар баримтанууд расистнуудай энэ харата хэрэгые түсэблэжэ бэелүүлһыень элирхэйлэн харуулна. Юуб гэбэл, тэдэнэртэ зүрюу харша политическэ ажал ябуулагшые үгы хэхэ, нюуса документнүүдыень абаха зорилго тэдэнэр урдаа табиһан байгаа гэжэ радио тэмдэглэнэ.

ТОГТООЛ БАТАЛАН АБАБА

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин делегадууд олонхиин дуугаар тогтоол батлан абаба. Африка болон Урда Америкын хоорондохи Атлантическа океанай оршон «Эб найрамдалай ба хани барисаанай зоно» болгохо гэжэ тэрээн соо соносхогдобо. Эндэ байрлуулагдадаг сэрэгүүдые хорооһоной, эсэсэй эсэстэ тэдэниие усадхаһанай, ядерна болон бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараан тодхолгые болюулһанай ашаар лэ Урда Атлантикын районой эрхые хэлбэришэгүйгөөр сахихыень энэ тогтоол соо бүхы гүрэнүүд уялгалагдана. Эб найрамдалай зонодохи түгшүүрилые һуларуулха, энэ шадарай бүхы гүрэнүүдэй бэеэ дааһан ба политическэ дулдыданги бэшэ байдалые, газар дайдын бүрин бүтэн байлгые хүндэлхыень, хүсөөрөө занаха гү, али тэрэниие хэрэглэхэ ябадалһаа арсахыень тогтоолой статьянуудай нэгэн дурадхана.

Апартеидые усадхаха, Намибиин арадай бэеэ дааһан байдалые хангаха, эб найрамдалай зонын гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ба һүйдхэлтэ бүхы ябуулгые вайсуулан сараха шухала гэжэ Генеральна Ассамблей батлаба.

Энэ тогтоолой түлөө 124 гүрэн дуугаа үгэһэн, найман орон һаналаа бариһан байха юм. Имагтал США арсажа дуугаа үгөө.

БАНГЛАДЕШЭЙ КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ДАККА. Бангладешэй Компартиин ЦК-гай пленум эндэ болобо. Орон доторхи айхабтар хүндэ хүшэр байдалай асуудалнууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. КПБ-гэй ээлжээтэ съездые 1987 оной март һарада зарлаха тухай мүн лэ соносхогдоо.

ШАНАЛАЛ ГАШУУДАЛАЙ ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

МАПУТУ. Мозамбик арад национально-сүлөөрэлтын хүдэлөөнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ, Африкын гүрэнэй ба политическэ ажал ябуулагша, Фрелимо партиин Түрүүлэгшэ, Мозамбигай Арадай Республикын президент Самора Машелтэй хахасана. С. Машелэй бэетэй хуурсагай табигдаһан Мапутугай Гүйсэдхэхэ комитедэй Ехэ зал руу ниислэл хотын хүн зон уһанай урасхал мэтэ таһалгаряагүйгөөр ерэнэ. Шаналал гашуудалай хэмжээ ябуулганууд оронойбүхы хото городуудта, провинцинуудта болоно.

Республикын хүтэлбэриин нэрэ дээрэ шаналал гашуудалай олон тоото бэшэгүүд, телеграммануд ерэнэ. Национальна нэгэдэлээ бэхижүүлгын, шэнэ общество байгуулгын замаар саашадаашье дабшахые, мозамбик арадай хархис дайсадай халдажа оролгоһоо революционно туйлалтануудаа хамгаалхые эрид шиидэнхэй байһанаа промышленна предприятинуудай, үйлэдбэриин кооперативуудай коллективууд, НРМ-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ветеранууд гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлхэдээ элирхэйлнэ. Правительствануудһаа, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудһаа, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдһөө шаналал гашуудалай телеграммануд эльгээгдэнэ.

С. Машелэй наһа бараһанай һүүлээр Фрелимо партиин ЦК-гай Политбюро оронойнгоо политическэ, экономическа ба сэрэгэй хүтэлбэриие бэелүүлнэ гэжэ Фрелимо партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРМ-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Жоаким Чиссано дипломатическа корпусой түлөөлэгшэдэй урда үгэ хэлэхэдээ мэдээсэбэ.

ХЭНШЬЕ, ЮУНШЬЕ МАРТАГДААГҮЙ

РЕЙХСТАГТА НЭРЭЭ БЭШҮҮЛҺЭН ХҮН

Дайнай дулэтэ уеын баатарнууд... Бууралхан үбгэ эсэгэнэрнай. Һүниндөө янзашаһан шархануудынь унтуулхагүй. Эдэмнай бодоод, тал носоохо, сохилһон зүрхээ даруулхын тула элдэб бодолнуудта дарагдан, тархиа эжэлүүдүүн һорожо захалха. Теэд һанаа бодолынь гранатын тэһэрдэг, бугуйн һурдаг һүрөөтэй үе сагта дахин-дахин эрьеэд лэ байха.

Василий Тимофеевич Панкратовта иимэ ушар олон дахин болодог. Тиихэдэнь һарын гэрэлээр туяатаһан соохоодо дутэлжэ, бүхэ нойр нойрсоһон түрэл Выдрино тосхоной үйлсэ шэртэн, энэ хүн удаан сагта дугуйлжэ зогсодог. Жэжэхэн ушалаатай духа доронь энэ үедэ ямар бодолнууд эрьелдэдэг хаб? Эхэ оронойнай зүрхэн болохо Москва хотые фашис эзэмдэгшэдһээ хамгаалгын шангата тулалдаанай үе сагһаа һанагдана ха гү? Али Курска дүхэригтэхи газар тэнгэрэн хоёр ниилэшэһэ гэхээр үдэр һүниигүй баршаан гал дүлэн харагдана гээшэ гү? Уяаа бийн фашис долоон танкнуудай дэргэдэ шоройтой холбоогоор хүлһэ аршан, залуу танкист зогсоно. Энэ ши ха юмши даа, Вася, эх, дайнай утаагаар анхидхан залуу наһаншни ха юм. Хэды олон эрхим, сэбэр, үнэн сэхэ хүбүүд байлдаанда газарта баатарай үхэлөөр унааб! Хархис дайсанай харата голые хаха харбан, түрэл дайдаһаа түргэн намнажа, бузар нүүдэй үурхай Берлин хүрэжэ, Илалтаа һайндэрлэдэг һаа... Залуу танкист иимэ бодолнуудые шэбшэжэ ябаа.

Варшава хото шадарай тулалдаануудта Василий Панкратовай танк дүрэжэ, тэрэ өөрөө арай шамайхан амиды үлэһэн юм. Танихаар бэшэ болотороо нюурынь дүрэшөө. Гар, хүлөө хүдэлгэхэ гэһэн туршалга бүхэниинь ямар үбшэнтэй байгааб гэхэ. Энэниие гансал дүрэһэн хүн ойлгохо. «Хоёрдохи шатын дүрэлгэ» гэжэ врачай элирүүлһэн шархые В. Т. Панкратов жэл шахуу госпитальдо аргалуулба. Тэндэ аргалуулһанай һүүлээр танкист дахинаа фронт мордобо. Тэрэ үедэ манай сэрэгшэд дайсаниие түрин, Берлин шадар тулалдажа байгаа. Василий Панкратов танкаараа Берлин хото оробо, дайгаа дараһан, даагаа һүүлдэһэн, рейхстагай ханада нэрэ, обогоо аржытар бэшэһэн алдартай. Ингэжэ солдадай нангин хүсэл бэелэһэ бэлэй.

Дайнай һүүлээр В. Т. Панкратов түрэл нютагаа бусажа, олон жэлдэ эй, модоной баазада хүдэлөө. Хуушанай солдат залуушуулые Эхэ орондоо дуратай байхаар хүмүүжүүлхэдэ хүбитээ оруулалгадаг. Илалтын һайндэртэ ветерануудай дунда алхалһан буурал сагаан толгойтой танкистын үбсүүндэ олон тоото орден, медальнууд ялардаг.

Б. СОТНИЧ.
Кабанскын район.

НИИСЛЭЛЫЕ ХАМГААЛАГШАДАЙ БААТАРШАЛГА

МОСКВА ШАДАРХИ ТУЛАЛДААНАЙ 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

1941 оной намар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гол шухала тулалдаануудай нэгэн болохо Москва шадархи тулалдаан түүхэтэ тулалдаан эхилһэн байна. Ниислэл хотые хамгаалгын үдэрнүүдтэ Улаан Армиин сэрэгшэд ами наһаяа гамнангүйгөөр, эрэлхэг зоримгойгоор байлдажа, шүһэтэ дайсаниие тогтоохын тулада бүхы юумэ хээн байна. Фашис вермахтын хоёоһон «Тайфун» гэжэ операци шанга сохилтодо хиито аба. Совет бүхы арадай аша туһада түшэглэһэн Улаан Арми Москва шадар болоһон шүһата тулалдаануудые нэрэтэй түрэтэйгээр дабажа, дэлхэйн хоёрдохи дайнда гитлеровецүүдэй һамна бута сохихо эхи табиһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Арадай дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө» гэһэн фотоплакат.

ТАСС-ай фотохроника.

Севастополиие хамгаал... эхилһээр 45 жэлэй ойдо

ХАРА ДАЛАЙ... ХЭРЭМ

Хара далайн флодой гол баазые эзэмдэ... Гитлерэй сэрэгүүд 45 жэлэй саана зогсоогдоо... гэжэ Севастополиие ябууд дундаа эзэмдэ... командованиин түсэб хойшо татагдаһан юм. Со... юзай Герой, отставкада байһан авиацин ге... нант Н. А. НАУМОВ энэ городые хамгаал... даһан баатаршалга тухай ТАСС-ай корреспонд... рэжэ үгөө.

1941 оной октябриин 30-да городто артиллериин буудаха абяан дуулдаба. Энэ хадаа далайн эрьеын обороной ахалагша лейтенант И. Заикын командалжа байһан 54-дэхи батарейн фашистнуудай мотопехотын колонные үй дэлжэжэ ороһон үе. Корабельнэ артиллериин ба Хара далайн авиациин дэмжэлгэтэй Севастополиин гарнизоной сэрэгшэдэй хүсөөр гол энэ баазые эзэмдэхэ гэһэн дайсанай бүхы нэгэдэлнүүдтэ шанга сохилто үгтэжэл байгаа.

Далайн пехотын частьнууд ноябриин 30-да оборонынгоо түрүү лининүүдтэ дайсанай сэрэгүүдтэй сэхэ тулалдажа эхилбэ. Севастополиие хамгаалагшад ами наһаяа хайрлангүй, энэ шанга тулалдаанай түрүүшын үдэрнүүдһээ эгэршэгүй баатаршалга, шэн зориг харуулһан. Далайн пехотын 18-дахи батальоной политрук Николай Фильченковэй хүтэлбэри доро табан матрос Иван Красносельский, Даниил Одинцов, Юрий Паршин, Василий Цибулько гэгшэд ноябриин 7-ной үдэр Дуванка тосхон шадар дайсанай танкнуудта харгыень хаагаа. Буугай һомон дууһаа. Хэдэн граната холбон, бэедээ барижа уяһан политрук Фильченков дайсанай танк доогуур шурган оробо. Энэ жэшээень Паршин ба Одинцов хоёр дабтаба. Тэндэ болоһон тулалдаанда эрэлхэг зоригтой морягууд дайсанай арбан танкые эбдэн зогсоожо шадаа һэн. Танкнуудай добтолгонь унтаран һалаа. Эндэ үрдижэ ерэһэн нэмэлтэ хүсэнһөө сохилто абаһан гитлеровецүүд талиин сухариһан юм.

Энэ хадаа Севастополиие хамгаалагшадай харуулһан баатаршалгын нэгэхэн жэшээ мүн. Дайшалхы тулалдаанда үдэр бүхэндэ тус городые хамгаалгын шэнэ шэнэ геройнууд мүндэлжэ, баатаршалгын домог болодог бэлэй.

Удангүй хара далайнхидта Приморско арми хүрэжэ ерэбэ. Тиигэжэ флодые командалагша вице-адмирал Ф. С. Октябрьский гэгшээр толгойлогдоһон Севастополиие хамгаалгын тусхай районой командовани байгуулагдаба. Тус командовани эндэхи ябаган сэрэгэй, корабльнууд болон авиациин дайшалхы ябуулгануудые нэгэдүүлэн хүтэлбэрилтэ хангажа шадаа.

Хара далайн авиаторнууд Севастополиие хамгаалагшадай алдар солодо хүртэлсэхэ ёһоороо хүртэлсэһэн. Дайсанай артиллериин зай забһаргүй буудалга доро бидэнэр фашистнуудые огторгойдошье, газаршье үлтэ сохиһон гээшэбди. Ахалагша лейтенант В. Куликовой командовани доро ноябриин 2-то дайшалхы ниидэлгэдэ гараһан долоон «ИЛ» Бахчисарай шадар дайсанай сэрэгүүдтэй гушаһаа үсөөн бэшэ автомашина үгы хэжэ хаяа. Удаань хоёр хоноод байхада гитлеровецүүд Бельбегэй голдо олон танк ба бронетранспортертой ехэ хүсэ татаба. Дайсанай энэ добтолхоор шэглэлдэ совет «И-5» түхэлэй хорин самолет эльгээгдэбэ. Бомбодолгын үедэ дайсанай «мессершмидүүд» манайхидта добтолжо мэдээ. Фашис хоёр самолет капитан Николай Хрусталевто «халдажа» оробо. Лейтенант Владимир Фоминай хүтэлбэрилэгшээ аршалан, нэгыень буудан унагаагаашье һаа, хоёрдохинь командирайнь машиные пулемедоор буудажа үрдеэ. Коммунист Хрусталев тал дүлэндэ абтаһан өөрынгөө «И-5» түхэлэй самоледые дайсанай техникын сугларaад байһан газар тээшэ залан шэглүүлжэ шадаа. Манай командирай ами наһан дайсадта айхабтар ехэ хохидол ушаруулһан юм.

Истребительнэ 38-дахи авиаполкһоо комсомолец, младша лейтенант Яков Иванов үсэд

нэтэрүүгээр дайсан... таршалга харуу... Иванов ноябриин... «юнкерснүүд б... нүүдтэй» болоһон... лалдаанда өөрын... самолёдой винты... дайсанай «Хе-111»... һүүлэй далиие... унагаахаһаа гадна... Херсонесэй аэро... бүтэн бүрин бууж... һэн. Һүүлээрнь х... дэр, дайшалхы ш... тэй энэ летчик пу... гэн буудагаар д... нэгэ бомбардиро... гаагаа. Тэрэл үдэ... хойно дайшалхы... дахин гарахадаа... гоо һомонуудай... дайсанай «Дорн... ехэ самоледые... аргаар унагажа... хабтар шангаар... дайсанай самол... дууреа хухаран... Энэл тулалдаанд... нов баатарай... бэлэй. Летчик... далайн флодто... ветскэ Союзай...

Севастополиие... дай дундаһаа... нангүйгөөр баатар... лагшад захагүй... краснофлотецһо... флодой агаарай... далагша хүрэтэ... эрмэлзэлдэ аба... һаял гуша хүрэ... генерал-майор... ронын үедэ сэрэ... дабари ехэтэй... һанаа миил хар... харин агаарай ту... хэ мастер байжа... хай хүнһөө дүүр... бэшэб, Никола... тэй зуу шахуу... дэһэн байхабди... гуудай, бомбард... истребительнүүдэ... түгэсэһэн олон... генерал Остряко... һон ба бэелүүл... далсаһан байха...

Севастополиин... дөөшье ёһотой... шалга харуулһан... тябрь һарада... городойнь обо... ажалшадай шэн... лые шадабари... тэлбэрилһэн... приятинуудай... ноябрь ба декаб... та 400-һаа дэ... 20 мянган грана... хэ 36 мянган мин... гаа. Хэрэгһээ гар... шалхы болон тра... тоото хэрэгсэлн... лагдаһан юм. Се... вастополиие ар... һүнигүй буудажа... байгаа. Тиимэ... тэ ушарһаа пред... госпитальнуудай... хай штольни,... соо оруулагдан...

Севастополиие... аяар 250 үдэр... туршада үзэгдэ... бэри, шэн зориг... га харуулан, дай... ами наһаяа гам... лалдаһан. Фашис... шэдээр хоёр да... рээр—дүрбэ дах... лон самоледоор... хин ехэ хүсэтэй... шанга тулалдаан... соо түмэршье гэ... һан, хүнэй шүһ... һэн газар доро... һан, хабсагай... рэн унаһан юм.

Севастополиие... рэгэй-политическэ... гическэ ехэ уда... байһан гээшэ.... хэрэмые хамгаал... най ехэ хүсэ... эндэ барижа,... фронтын урда... толгоор гитлеро... ванини түсэбэй... һаад ушаруулаа... тополь шадар... мянган сэрэгшэ... шархатуулһан бай...

УЛЬЯНОВСКДАХИ В. И. ЛЕНИНЭЙ МУЗЕЙ

Волго мүрэнэй баруун эгсэ үндэр эрье дээрэһээ харахада, арбаад километр зайда тэрэ нэмжын байдаг. Нүгөөдэ эрьедэнь оршодог Заволжиин районой олон дабхар гэрнүүд наранай элшэдэ сагааран харагдадаг. Эндэ гургалдай шубуунай дуулажа, хүхын донгодожо байхада, 500 мянган хүн зонтой Ульяновск хотын дунда байнаб гэжэ үнэншэхөөр бэшэ юм.

Эдир залуу наһандаа В. И. Ленин энээгүүр ябаха дуратай һэн. Мүнөө эндэ сэсэрлигүүд байгуулагданхай, эндэхи Ленинскэ мемориалда хэдэн мянган хүн үдэр бүри орожо харадаг. Волгын энэ эрье дээрэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор аяншалагшад олон байдаг.

Теплоходоор гү, али самолёдоор үдэшэлэн ерэбэшье, гостиницануудта түбхинэн сасуу, аяншалагшад Ленинскэ мемориал тээшэ яарана, харин һүүлдэнь мүрэнэй эрье дээгүүр ябажа, гоёшоно гэжэ хараа һэм. Советскэ Союзай бүхы заха булангуудһаа ерэһэн хүнүүдһээ гадна дэлхэйн олохон оронуудһаа аяншалагшад бүлэгүүдээрээ ба нэгэ нэгээрээ ходо ерэжэ байдаг. Тэрэнэй нээгдэһэн үдэрһөө хойшо үнгэрһэн 16 жэлэй туршада хэды айлшад Ленинскэ мемориалда ороһон байгаа хаб?

— Мемориалые хараһан бүхы хүнүүдэй тооее нэрлэхэнь хэсүү,— гэжэ В. И. Ленинэй Түбэй музейн Ульяновскдахи филиалай директор, залуу түүхэшэн Валерий Александрович Перфилов хэлэнэ. — Юуб гэбэл, энэмнай айхабтар томо комплекс болоно. Владимир Ильич Ленинэй, тэрэнэй түрэлхидтэй, эгэшэ дүүнэр болон аханарай ажаябадалтай ба ажал ябуулгатай холбоотой Ульяновскдахи бүхы газарнууд тус комплексдо ородог. В. И. Ленинэй музей тухай хэлэхэ болоо һаа, эндэхи байдал эли тодо.

Нёдондо жэлдэ 78 оронһоо 53 мянган хүн музейе хараһан байна гээд В. А. Перфилов хэлэнэ. Энэнь Мемориалай нээгдэһэнэй һүүлээрхи түрүүшын жэлэйхиһээ хоёр дахин олон болоно. Тиихэдэ социалис оронуудһаа 38 мянган хүн ерэһэн байна.

— ГДР-эй эрхэтэд мандэ эгээл олоор ерэдэг,— гэжэ Перфилов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Жэшээнь, нёдондо жэлдэ Берлиндэ ажаһуудаг Курт Бюртхольц музейдэ ороһон 12 миллиондохи хүн болоо. Бидэ тэрээндэ дурасхаалай бэлэгүүдые барюулаа һэмди. Чехословакиһаа 2 мянга гаран аяншалагша, мянгаад шахуу полягууд, вьетнамецүүд, кубинецүүд, венгернүүд болон аха дүү оронуудай бусад түлөөлэгшэд В. И. Ленинэй Гэр-музейдэ нёдондо жэлдэ ороһон байна.

Эдэ оронуудтахи Ленинскэ музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй ульяновскынхид бата, хани ёһоной холбоо барисаа тогтоонхой. Тобшолон хэлэбэл, Польшодохи (ПНР) В. И. Ленинэй музейтэй иимэ холбоо барисаа бэелүүлэгдэдэг. Ленинэй зохёолнуудые идхан дэлгэрүүлхэ талаар эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд дүй дүршэлөө халан абадаг, хүдэлмэридөө нэгэ нэгэндээ туһалдаг юм.

— Иимэрхүү харилсаа холбоо бидэнэртэ ехэ удха шанартай юм,— гэжэ В. А. Перфилов онсолон тэмдэглэнэ. — Жэшээнь, ГДР-эй, КНР-эй, ЧССР-эй, МНР-эй болон Финляндиин Ленинскэ музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар-стажировко манда һаа болоһо үнгэрөө. Семинарта хабаадагшад Гэр-музейн экспозицитай тодорхойгоор танилсаһан, Ульяновскдахи ленинскэ бүхы газарнуудаар ябаһан байна. 1967 оной апрелиин 22-то Ленинскэ мемориалай яажа бэригдэжэ эхилһэн тухай, аша гушанарта хандаһан хандалгын текстые тусхай капсулада хээд, бетон хүнды соо һуулгаһан тухайгаа хөөрэжэ үгөө һэмди. Тобшолон хэлэбэл, тэндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «В. И. Ленинэй дурасхаалтай болон революционернүүд Ульяновтанай гэр бүлэтэй холбоотой городой бүхы юумые нангинаар сахихабди гэжэ Владимир Ильичэй зүрхэнэй хүдэлхэеэ болиһон 1924 оной январиин уйдхар гашуудалта үдэрнүүдтэ манай үбгэ, эсэгэнэр тангаригаа үгэһэн юм. Энэ захяа бэелүүлэгдэнэ...»

Манай филиалда 4 мянган шахуу элдэб янзын экспонат бии юм,—гэжэ В. А. Перфилов хэлэнэ. — Түүхын-партийна документнүүд, В. И. Ленинэй гар бэшэгүүд, эгээн түрүүшээр барлагдаһан тэрэнэй зохёолнууд, «Искра», «Вперед», «Пролетарий», «Правда» газетэнүүдэй бодото номернууд, Владимир Ильичэй хубиин хэрэгсэлнүүдые һажажа хэһэн зүйлнүүд, хоморой фотозурагууд, скульптурын, графикын зохёолнууд тэдэнэй дунда бии. Эдэ документнүүд болон материалнууд В. И. Ленинэй ажаябадалай болон ажал ябуулгын гол шатануудтай, ленинскэ зохёолнуудтай тодорхойгоор танилсаха арга боломжо олгоно. Манай экспозицида бии байһан бүхы юумые социалис оронуудтахи ленинскэ музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй мэдэлдэ дуратайгаар үгэдэгбди. Манай экспонадуудай буулгабаринуудаар коллекцинүүдээ нэмээхэдэнь туһалдагбди.

Мүнөө үедэ В. И. Ленинэй Ульяновскдахи музейдэ дэлхэйн номой Лениниана бүридхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Бүхы оронуудта хэблэгдэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудые суглуулжа, музейдээ табиха гэһэн зорилго ульяновскынхид урдаа табинхай. Энэнь хүшэр хүндэ хэрэг. Юуб гэбэл, дэлхэйн элдэб районуудта нюусаар хэблэгдэһэн хуушан ленинскэ зохёолнууд зарим эрхэтэдтэ хадагалаатай байдаг. Угайдхадаа «ленинизм» ба «коммунизм» гэһэн үгэнүүдэй хоригдоһон зарим гүрэнүүдтэ эдэ зохёолнуудые нюусаар барлаха ушарнууд бии. Тиимэһээ номой Лениниана суглуулхадань туһалхые гуйжа, ульяновскынхид дэлхэйн ленинскэ музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна.

— Ленинэй суртал бодолнуудые идхан дэлгэрүүлхэ талаар социалис оронуудтахи ханинарайнгаа дүй дүршэлые һонирхон шудалдагбди,—гэжэ В. А. Перфилов хэлэнэ. — Манай экспозициие үргэдхэхэдэмнай, аха дүү гүрэнүүдтэхи музейнүүд бидэндэ туһалдаг. Элдэб оронуудһаа абтаһан элдэб олон янзын материалнууд болон документнүүдэй буулгабаринуудые эльгээдэг. Иимэ туһаламжын түлөө бидэ тэдэнэртэ баяртайбди.

Ульяновск атаархамаар, золтой хуби заяатай хото мүн. Владимир Ильичэй ехэ болоһон газарые харахын, тэрэнэй гэрэлтэ дурасхаалда һүгэдэхын тулада иишэ тэгүүлхэ хүнүүд хэзээдэшье үсөөрхэгүй ха юм.

Эдвин ЯНСОН,
(АПН).

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

Эрхүүгэй областиин Усолье-Сибирское хотын хүүгэдэй спортын һургуулиин теннисистнүүд айлшаар Улаан-Үдэ ерэһэн байна. Тиихэдээ манай республикын хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшадтай нүхэд ёһоной уулзалга хэбэ. Нэгэ уулзалгадань манай теннисистнүүд 19:5 тоотойгоор шүүгээ.

НҮХЭД ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

25-дахи һургуулиин һурагшад Даниил Гофман, Александр Мажозов, Бэлигтэ Цыбенов, Даниил Куликов, Антон Гуров гэгшэд һайнаар наадажа, командадаа илалта олгобо.

Хүбүүд болон басагадай дунда теннисээр РДЮСШ-гай дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн амаралтын үдэр боложо, Эрхүүгэй областиин теннисистнүүд хабаадаһан байгаа. 53 хабаадагшад сооһоо спортын мастерта кандидат Сергей Якимов (Улаан-Үдэ) илалта туйлаба. Мүн лэ манай командын түлөөлэгшэд Евгений Рябухин, Родион Шикуев шангай һууринуудые эзэлээ.

3-дахи һургуулиин һурагша Ирина Шактомаева басагадай дундаһаа шалгарба. 32-дохи һургуулиин һурагша Туяна Трофимова, Наталья Стародубцева (Усолье-Сибирское) удаадахи һууринуудта гараһан байха юм.

РДЮСШ-гай һурагша Алеша Угольников бага наһатанай бүлэгтэ эрхимлэбэ.

Ю. ВЛАСОВ,
тренер.

АМЖАЛТА—АРГА ДҮРЭҺӨӨ

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Спортын хэдэн бүлгэмүүд болон клубуудай 200 гаран эдир барилдаашад энэ нээмэл мүрысөөндэ хабаадаба.

Манай республикын ниислэл хотын эдир барилдаашадай мэргэжэл шадабариин, арга дүрын дээшэлжэ байһые энэ мүрысөөн элирхэйлэн харуулба. Буряад оронoй бэлигтэй бэрхэ барилдаашадые халажа абаха хүбүүд яһала ургажа байна гэжэ тренернүүд, мэргэжэлтэд тоолоно. Гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, тэдэнэй хаба шадалыень нэмээхэ, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ гээшэ бидэнэй, тренернүүдэй, гол зорилго болоно гэжэ тэдэнэр һайн ойлгоно бшуу.

Дундуур наһанай бүлэгтэ В. Батоев («Буревестник»), Э. Дондоков («Спартак»), Л. Балдаев («Динамо»), З. Балданов («Спартак»), В. Базаржапов («Трудовые резервы»), Н. Байдаев («Динамо»), О. Жапов (ДЮСШ-7), Б. Цыренов («Динамо»), А. Лечин («Спартак»), Д. Андреев (ДЮСШ-7), А. Шенкарев, В. Алексеев (хоюулаа «Спартагһаа»), К. Лавринович («Забайкалец»), П. Анганов («Трудовые резервы»), гэгшэд илажа, Улаан-Үдэ хотын чемпионууд болобо.

Аха наһатанай бүлэгтэ тэнсүү шанга, һонирхолтой уулзалганууд олон байжа, сугларагшадай анхарал ехээр татаһан байна. 56, 65 болон 70 килограммай шэгнүүрнүүдтэ бэлигтэй бэрхэ, онсо өөрын арга дүрэтэй эдир барилдаашад олон юм.

П. Кишиктуев (Оронго), П. Гунгаев («Трудовые резервы»), Б. Батуев, Б. Бальжинимаев, Д. Цыретаров (гурбуулаа «Буревестнигһээ»), В. Банзаракцаев («Трудовые резервы»), Ч. Норбоев («Урожай»), М. Дагаев («Динамо»), Э. Раднаев («Урожай»), В. Федоров («Динамо»), Р. Валеев (ДЮСШ-7), Г. Анисимов («Спартак»), О. Дулганов («Динамо»), гэгшэд илажа, республикын ниислэл хотын чемпионууд болоод, горспорткомитедэй дипломуудаар, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Багшанарай институдай 1-дэхи курсын студент Даба Цыретаров мүрысөөнэй эрхим бэрхэ барилдаашан гэжэ тоологдон, тусхай шанда хүртэбэ.

Һаяхан Благовещенск хотодо үнгэргэгдэһэн зоны мүрысөөндэ хүдөөгэй барилдаашад сооһоо илалта туйлаһан Чингис Норбоев эрхим һайн арга дүрэтэй байһанаа харуулаа. 7-дохи СПТУ-гай һурагша Виктор Банзаракцаев илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртэбэ. Оронгын дунда һургуулиин һурагша Пурбо Кишиктуев эгээл эдир чемпион болоһон байха юм. Б. Д. Жамбаловай (Оронго) һурагшад илангаяа һайнаар мүрысэжэ, мүн лэ тусхай шагналаар шагнагдаа.

— Сэхыень хэлэхэдэ, физкультура ба спортын городской комитет, барилдаанай федераци энэ мүрысөө үнгэргэлгэдэ хангалтагүйгөөр хандаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Ушарынь гэхэдэ, аяар 200 гаран хүнэй хабаадахадань, мүрысөө нэгэ хибэс дээрэ үнгэрһэниинь тоншье хангалтагүй. Үнгэрхэдөө нэгэ хибэс дээрэ хоёр уулзалга үнгэргэгдөө. Энээнһээ улэмжалан эдир барилдаашад мүрысөөнэй тактикаяа хубилгаха ушартай болоо. Гадна бүхы арга дүрэеэ, хаба шадалаа гаргажа шадаагүй байһаниинь элитэ. Тиигэбэшье эдир барилдаашад һайн талаяа харуулба. Нэгэ хэдэн жэлһээ манай эдир хүбүүд дүрэ буляалдалгын барилдаагаар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ амжалтатайгаар хабаадаха аргатай боложо байна гэжэ һананаб. Зүгөөр энээнэй тула тренернүүд болон мэргэжэлтэд бэлигтэй бэрхэ, бар хүсэтэй эдир хүбүүдые шэлэжэ олоод, тэдэниие бүри һайнаар, оролдосотойгоор һурган һорихо ёһотой,— гэжэ Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат С. В. Калмыков мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо хэлэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

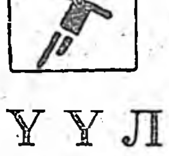

ЭДИРШҮҮЛ— ХИБЭС ДЭЭРЭ

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Урожай» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болобо. Республикымнай хүдөөгэй 8 районой 100 гаран эдир барилдаашад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Мухар-Шэбэрэй районой суглуулагдамал команда түрүүшынхеэ илалта туйлажа, областной соведэй дамжуулгын кубогаар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Загарайн районой эдир барилдаашад хоёрдохи һуури эзэлээ. Улаан-Үдын 2-дохи интернат һургуулиин һурагшад гурбадахи шанда хүртэбэ. Залуу тренернүүд А. Данилов, В. Калинкин, Э. Эрдынеев, В. Бумбошкин гэгшэд эдэ командануудые һурган һоридог юм.

Хубиин тоосоогоор Паша Воронцов (Хяагта), Баир Туханов (2-дохи интернат һургуули), Игорь Тюменцев (Загарай), Дугар Жамсуев (2-дохи интернат һургуули), Буда Цырендоржиев (Мухар-Шэбэр), Алёша Гармаев, (Баргажан), Баяр Норбоев, Миша Родионов (хоюулаа Мухар-Шэбэрһээ), Аюр Цырендоржиев (Загарай), Женя Коротков (Сэлэнгэ), Андрюша Иванов (Мухар-Шэбэр), Егор Тугаринов (Загарай), Женя Баранов (Хяагта) гэгшэд илалта туйлажа, «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй чемпионууд болобо.

Е. Тугаринов — эрхим һайн арга дүрэтэй, Д. Жамсуев илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шангуудта хүртөө.

В. ГАРМАЕВ,
«Урожай» бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ.

ЗОНЫН ЧЕМПИОНУУД

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө зонын мүрысөөн һаяхан Благовещенск хотодо дүүрэбэ. Ураалай, Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй зонын 12 область, хизаар болон автономито республикын 157 эдир барилдаашад энээндэ хабаадаһан байна.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэрһөө хойшо Буряадай болон Яхадай АССР-нүүдэй суглуулагдамал командануудай хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болобо. Гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Урожай» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй суглуулагдамал команда илалта туйлаа. Яхадай АССР-эй эдир барилдаашад — хоёрдохи, Сахалинай областиин түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. 1—4-дэхи һууринуудые эзэлһэн спортсменүүд ноябриин 20-доор Брянск хотодо үнгэргэгдэхэ «Урожай» бүлгэмэй России соведэй түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэһэн байха юм.

Манай республикаһаа юһэн барилдаашад энэ нэрэ хүндэдэ хүртөө. Тусхайлбал, Чингис Норбоев, Нэмсарай Юндунов, Саша Шантагаров гэгшэд зонын чемпионууд болобо. Андрей Шульгин, Дамдин Дамдинов мүнгэн медальнуудаар шагнагдаа. Саша Доржиев, Саша Плешаков, Андрей Доржиев, Егор Тугаринов гэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Тренернүүд С. Волчугов, В. Бумбошкин энэ амжалтада ехэ габьяатай байна.

Г. ГОМБОЕВ,
«Урожай» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 1986 оной октябриин 25-да В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадионой Спортын ордондо үнгэргэгдэһэн 43-дахи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 6 — дзю-догоор барилдаан 19 — санаар урилдаан, 21 — тамаралга, 29 — стендовэ буудалга, 40 — городки, 44 — шатар.

«45-һаа 6-ень тааха»: 4 — бокс, 9 — велоспорт шоссе, 13 — хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 29 — стендовэ буудалга, 36 — уран һайханай гимнастика.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Лекционно пропагандые шэнэ шатада» — түрүү бэшэг. Табан жэлэй түрүүшүүл — материалнуудай суглуулбари. Үсэгэлдэр. «Бригадын ажалай календарь дээрэ — январь» —В. Гавриловай корреспонденци. «Намарай тарилганууд» — Л. Зандановагай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда — арадай хиналтын хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан. «Өөрсэ зүйлнүүдэй «дуугархын» тулада» — Г. Митыповэй статья. Марксистско-ленинскэ теориин асуудалнууд. «Империализм: хүгжэлтынь хараа замууд» — АПН-эй материал. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Академигүүдтэ» бэшүүлыт» — Н. Кельманскаягай статья. Нютаг нютагай һонин. «Хүн, автомобиль, харгы» — материалнуудай суглуулбари. Спортын һонинной дээжэһээ. Газетын мэдээсэлэй таһаг. Соносхолнууд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.30 — Время. 9.45 — Мультфильмнүүд. 10.15 — «Дэлхэй ба залуушуул». 10.50 — «Аяншалагшадай клуб». 11.50 — Шэнэ һонин (11.55 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50— Баримтата фильмүүд. 16.25 — «Концертын залда—һурагшад». 17.10 — «Спорт ба хүн». Е. Петушкова. 17.40 — Залуушуул дуулана, хатарна. 17.55 —«Шатарай һургуули». 18.25 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». **Улаан-Үдэ.** 19.10—«Байгал». 19.35 — Киноочерк. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00 —СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев дуулаха. **Москва.** 21.00 — «Дэлхэйн һонинной дээжэһээ». 22.00 — Время. 22.30 — СССР-эй арадай артист М. Тарханов. 23.25 — Баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Хоккейгээр нүхэр ёһоной уласхоорондын уулзалга. ЧССР-эй ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 10.35 — М. Ю. Лермонтов. «Мцыри». 10.10, 13.20— Испан хэлэн. 11.10—СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.45, 12.35—Зоологи. 7-дохи класс. 12.05 — Баримтата фильм. 13.00—«Экран — багшада». 13.50 — «Это сладкое слово — свобода!»—уран һайханай фильм. 16.30—Шэнэ һонин. **Улаан-Үдэ.** 18.25—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.40—Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ А. В. Горох. **Москва.** 19.10 — Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. **Улаан-Үдэ.** 19.45 —Соносхолнууд. **Москва.** 20.00 —В. В. Андреевэй зохёолнуудай концерт. 20.35—Мультфильм. 20.45—«Архи уухагүй ябадалые ажабайдалай ёһо гурим болгохо». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—«Бултанда ба хүн бүхэндэ». 21.45 — Баримтата фильм. 22.00—Время. 22.30— «Безымянный замок» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 6-дахи сери.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 40. Н.03683. Заказ № 250.